

Handwritten signature or mark at the top center.

Poština plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

12

Pomen univerze v Ljubljani

za Slovence in državo SHS.

(Konec.)

Ze ustanovitev te univerze je pozdravilo 112 univerz, oziroma njim enakih evropskih, ameriških, azijskih in avstralskih visokih šol. Medtem so se njene zveze z inozemstvom poglobile. Danes je naša univerza v zvezah s 130 najuglednejšimi inozemskimi vseučilišči, znanstvenimi zavodi, instituti, bibliotekami, društvi, akademijami itd. Z raznimi med njimi izmenjava univerza svoje publikacije. Publikacije nam pošiljajo: češka in poljska vlada, vlada francoske republike, razne češke, poljske, bolgarske, francoske, angleške in nemške ustanove ter ameriški Carnegie Institution in Smithsonian Institution. Na ljubljanski univerzi je ustanovljena komisija za internacionalno kooperacijo, ki je v stalnih stikih s to mednarodno institucijo v Genevi in Parizu. Inozemski znanstveni krogi ne bodo mogli razumeti prosvetne politike, ki demonтира zavod, kateremu niso mogli odreči priznanja. Med našim življenjem v sosednem ino-

zemstvu pa bi okrnitev ljubljanske univerze vplivala porazno.

Z okrnitvijo ljubljanske univerze bi se čutil slovenski narod globoko užaljenega in ponižanega.

Tudi Slovencem je kakor vsakemu drugemu narodu vprašanje lastne univerze ne samo kulturno in politično, temveč i moralno vprašanje, ker veže vsak narod z možnostjo najvišje izobrazbe v svojem jeziku svojo dušo in svoj ponos.

Vsi Slovenci brez ozira na stan, poklic in stranko so enodušni v ogorčenem zavračanju poskusov, da se jim okrne univerza.

Veliko število resolucij slovenskih občin, znanstvenih, gospodarskih in kulturnih korporacij ter izjave najprominentnejših predstavnikov slovenskega naroda manifestirajo odločno voljo vsega slovenskega naroda, da ohrani svojo univerzo neokrnjeno v Ljubljani.

V Ljubljani, na koncu leta 1927.

Tiskovni sklad.

Nadaljnji prispevki so došli:

J. Tepina, Stražišče	10—	Din
P. Evstahij Berlec, Kamnik	10—	„
Rezika Zupančič, Kamnik	10—	„
Marija Leskovec, Ziri	10—	„
Orliški krožek, Stari trg	20—	„
Pavla Mekinc, Brezovica	10—	„
Mira, Dob pri Domžalah	50—	„
Gospa Smolik, Zagreb	25—	„
Franc Jugovič, Zagreb	74—	„
Angela Preglet, U. S. Amerika	36—	„
I. Hutter, Sv. Jakob v Rožu	1-50	„
Neimenovan, Lukovica	25—	„
Katoliško izobraževalno društvo, Polhov gradec	4-50	„
Mici Kunej, Zidani most		

286— Din

Zadnji izkaz: 1018-50 „

Skupaj: 1304-50 Din

Iskreni Bog plačaj!

Slov. Orliška Zveza, izdajateljica lista »Vigred«.

Vsebina.

Francka Zupančič: Pogled na staro leto	265	D. Rostoharjeva: Ljubezen	278
P. Evstahij: Slovenske mladenke mili domovini	266	Dr. P. R. Tominec: Razstava v Kölnu	278
Deset let svobode	266	Franjo Neubauer: Ti v srcu mi živiš	279
P. Evstahij: Pod tujim jarmom	270	Mira: Ubogi duši!	280
Ana M. B.: Zena in državno politično življenje	270	A. Lebar: Preko vseh ovir	280
P. Evstahij: Pozdrav vsem Slovanom	272	P. Evstahij: Katoliški cerkvi pozdrav	284
H. Brey-Pavla M.: Jožef, zvesti, ben David	272	Rožni dom	284
P. Evstahij: Pozdrav vsem Slovencem	278	Od srca do srca	285
		Vigrednica - gospodinja	287
		Organizacija	289
		Drobiž	290

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VI — V Ljubljani, 1. decembra 1928 — Štev. 12

Francka Zupančič:

Pogled na staro leto.

Zreš na staro leto, ki je nemo in tiho zatonilo. Bilo je blagoslova polno, polno milosti in rajskega miru.

Vsak tvoj dan je bila pot h Gospodu tvojemu, k Bogu tvojemu — — Si ga li videla? Si li vedela?

Nevidno je plul njegov dobrotni sij nad urami tvoje radosti; venec njegove modrosti je venčal noči tvoje bolesti. Prisluškoval je in prešteval je ure tvoje zapuščenosti; menjaval za ničeve zemske stvari globoko spoznanje.

S cvetoče livade in žgolečih gajev ti je pošiljal radost in napajal srce z grenkim, škrlatnim vinom bolečin. Toda nad vso trpkostjo se je sklanjala k tebi njegova usmiljenost, jasno, vedno jasneje izza tančice časne minljivosti.

V urah miru ti je čudovito dahnil v dušo, da si začutila šumljajoče peroti večnega pokoja. Vse tvoje leto je bila pot k Njemu.

Ti si ga iskala nad zvezdami — a bil je v tebi. Bil ti je vedno in vsak dan v novi dobroti opora, tolažba in luč. Ob njegovi roki si hodila, a nisi vedela in nisi videla.

*Srce ti je težko ... duša se čuti krivo ... Naj se zgrudi v prah, da jo obveje vetrič božje milosti, da se ji nagne do-
brotno obličje in jo vzdigne.*

V novo leto!

V vsako hišo Mošorjeve knjige!

Slovenske mladenke mili domovini.

Bodi srečna, bodi zdrava,
domovina, očetnjava,
lepa Jugoslavija!
Me mladenke, tebi vdane,
čutimo vse tvoje rane;
nisi še ozdravljena!

Znotraj te slabe boleznj,
zunaj pa viharji jezni
zoper tebe vstajajo!...
Vendar še si krepka, živa,
rod junaški tukaj biva! —
Naj vodniki vztrajajo!

Kralja dobri Bog ohrani,
Visokost nad državljani! —
Živel, vrli naš vladar!
Naj modrost ministre tvoje
vodi skoz nalog nebroje,
v redu bodi vsaka stvar!

Pamet, brzdam nam junake!
Hrabrost, označuj vojake!
Znanost, duhu daj zaklad!
Naj umetnost se razcveta,
lika nam meščana, kmeta,
v srcu da bo vsak bogat!

Sveto me ljubav gojimo,
zmagajmo sovražstva zimo,
krepke smo mladenke me!
Geslo naše: »Božja slava,
čednost, Cerkev in država!«
Vzori v duši naj gore!

Vsaka izmed nas prisega:
— naj po svetu se razlega! —
»Dokler v žilah polje kri,
hočemo za dom živeti,
pridno delati, trpeti!
Vera dvigaj nam moči!«

»Čast deviška bodi sveta,
biser vsakega dekleta,
vzor nam je Cecilija,
vzor Ivanka Orleanska,
zmaga njena velikanska,
čista naj bo lilija!«

»Za križ in svobodo«:

Deset let svobode.

Ob desetletnici obstoja naše narodne države.

Manj strašna noč je v črne zemlje krili,
kot so pod svetlim solncem sužni dnevi. (Prešeren.)

I.

Irci se po pravici imenujejo »mučeniški narod«. Skozi dolga stoletja so jih Angleži strašno zatirali. Toda Irci niso odnehali. Vztrajali so v neenakem boju za svojo versko, narodno in politično svobodo. In zmagali so.

Bilo je ravno pred sto leti (l. 1828.). Bile so volitve v angleško zbornico. Irci so kandidirali svojega prvobojevnika za svobodo naroda O'Connela. Bil se je silen voliven boj. Anglikanski Angleži so bili katoliškim Ircem ugrabili njihovo zemljo in Irci so bili angleški najemniki. To gospodarsko odvisnost Ircev so Angleži dobro izrabili in so pritiskali na uboge Irce, da bi volili njihove, t. j. angleške kandidate.

Nekega revnega irskega najemnika z imenom Kruentyja so zaradi najem-
ninskih dolgov, ki jih ubogi mož ni mogel plačati, baš tedaj zaprli. Mož je
sedel v ječi, družina pa je doma gladovala. In vendar: bilo bi mu treba samo
glasovati za Angleže in rešen bi bil iz ječe. Kaj storiti: izdati svoj narod in
glasovati za zatiralce lastnega ljudstva, ali pa ostati v ječi in pustiti družino
gladovati? Slednjič je zmagala ljubezen do družine, do žene in otrok. Pruenty
se je odločil, da glasuje proti O' Connellu.

Že je šel s svojim gospodom, z lastnikom zemljišča, ki ga je imel v najemu,
na volišče. Na potu ga je slučajno srečala njegova žena Brigita. Takoj je
spoznala položaj in je možu samo zaklicala besede: »Remember your
soul and liberty — Misli na svojo dušo in na svo-
bodo!« Zadostovalo je. Mož se je obrnil in šel nazaj v ječo. Ni dal glasu
proti svobodi naroda in proti vesti.

One besede junaške Irke pa so šle od ust do ust po vsem irskem otoku,
v kipe so jih vdolbli in zapisali so jih na zastave in podobe. —

Svoboda! Magična beseda, vsako človeško srce hrepeni po svobodi.
Nagon, hrepenenje po svobodi je zapisal Stvarnik globoko v človeško dušo.
Ena izmed najdragocenejših dobrin na zemlji je svoboda.

Stvarnik je ustvaril človeka kot svobodno bitje. Ne prisiljen, marveč
prostovoljno naj mu služi. »Gospodujta ribam morja in pticam neba
in vsem živalim, ki se gibljejo na zemlji,« je rekel že prvima človekoma.
Človek naj gospoduje nad nerazumno naravo. Pa tudi drugi ljudje sami
od sebe nimajo nobene pravice in oblasti, da bi človeku ukazovali. »Ni
je oblasti,« pravi apostol, »razen od Boga; in katere oblasti so,
so od Boga.« Vsa avtoriteta (oblast) se naslanja na Boga, in vsi, ki imajo
kakršnokoli oblast, je imajo samo toliko, kolikor so namestniki božji.

Pokorščina mora biti postavljena na Boga. Nečastno je pokoriti se člo-
veku zgolj kot človeku. »Za drago ceno ste odkupljeni, ne bodite to-
rej hlapci človekovi,« pravi isti sv. Pavel. Pokorite se postavnim
oblastnikom kot namestnikom božjim. Bogu se pokoriti, če govori po svojem
človeškem namestniku, to je častno.

Človek ima neodjemljive svoboščine, ki mu jih nihče nima pravice
vzeti. Te svoboščine so mu zagotovljene po naravnem pravu. Pomenljive so
besede, ki jih je zapisal Leon XIII. o izvoru meščanske oblasti: »Samo en
razlog imajo ljudje, da jim ni treba ubogati, če bi se namreč od njih kaj
zahtevalo, kar je v nasprotju z naravno ali božjo postavo.«

II.

Pa kakor posameznik sam od sebe nima nobene oblasti čez drugega,
isto velja tudi za narode. Zakaj naj bi bili nekateri narodi »gosposki narodi«,
a drugi narodi naj bi bili njihovi hlapci? So mar ti »gosposki narodi« kake
višja bitja, ali pa imajo posebno pravico od Boga druge narode tlačiti in
zatirati? Avstrijski kancler dr. Seipel je rekel na letošnjem septemberskem
zborovanju v Ženevi: »Končnoveljavno mora biti sprejeto v zavest sploš-

nosti in čim prej tudi v pravila mednarodnega prava, da imajo vsi narodi in vsa plemena pravo — pa bodisi, da je to pravo zapisano v kakšni pogodbi ali ne, — namreč pravo držati se svojega materinega jezika, običajev in navad svojih očetov ter virov svoje kulturne svojstvenosti in narodnosti in da morejo nekaznjeno nastopati kot pripadniki svojega naroda.«

Neverjetno je, da danes, v dobi politične enakosti, v dobi demokratizma, v dobi socializma, nekateri narodi krutejše zatirajo podložne jim narode nego kdaj prej. Popolnoma jih hočejo uničiti in iztrebiti in jih sebi asimilirati. Pogledjmo le na naše brate v Primorju in na Koroškem! Kruto se zatira njihova pravica do materinega jezika, njihova naravna pravica do izobrazbe v materinem jeziku, dà, prezira se celo tisočletna tradicija Cerkev, da se vsem narodom oznanjuje božja beseda v njihovem materinem jeziku!

Za naš narod ni napredka zunaj te države, to je globoka resnica, ki jo je izgovoril dr. Leskovar nedavno na taboru v Žalcu. Da, reči moramo še več: Za naš narod ni življenja zunaj te države. Zunaj te države naš narod narodno ubijajo in so z vsemi sredstvi na delu, da ga iztrebijo. V lastni narodni državi smo mi sami gospodarji, »na svoji zemlji svoji gospodje,« a zunaj te države so pripadniki našega naroda brezpravni hlapci, zapisani narodni smrti. Življenje, ki ga oni živijo, ni nikako življenje, marveč je životarjenje in narodno umiranje.

Odsekaj telesu roko ali nogo, odsekana roka ali noga bo odumrla, trpelo pa bo tudi ostalo telo. »Koroški Slovenci so bistven del slovenskega narodnega telesa, kakor so tudi primorski Slovenci. Slovensko narodno telo je zdaj podobno telesu brez rok in nog. Koroška in Goriška morata priti k truplu nazaj, le tedaj bo stvar poravnana«, je pisal J. M. Trunk v »Ameriškem Slovincu« (19. maja 1928).

III.

Obhajamo desetletnico narodnega osvobojenja, desetletnico obstoja naše narodne države. Res, naša država ni tako velika in mogočna, kakor je bila ona, v kateri smo živeli do pred desetimi leti. A naša je! Dobro primero je zapisal »Slov. Gospodar« v svoji 40. številki z dne 4. oktobra 1928: Stara Avstrija je bila kakor mogočen grad, a gospodarji na gradu nismo bili mi — to so bili Nemci in Madžari — mi smo bili samo hlapci. Naša narodna država je podobna skromni hiši, a ta hiša je naša, mi smo gospodarji v njej. Bolje gospodar v lastni, četudi preprosti hiši, nego hlapec na gradu! V narodni državi so se nam izpolnile besede pesnikove:

Ne bo nas tujec več teptal,
naš rod bo tu gospodoval!

A naši slovenski rojaki, ki so ostali zunaj naše narodne države, oni so ostali še nadalje hlapci tujim gospodarjem. In ti gospodarji jih kruto zatirajo.

Ne smemo jih pozabiti, ohraniti jim moramo ljubezen in zvestobo. Naši so. »Le suženjstvo je veleizdaja«, je rekel dr. Krek. In dostaviti moramo: Tudi brezbržnost napram zaslužnjem rojakom bi bila veleizdaja.

Voditelj nemških socijalnih demokratov Scheidemann je rekel: »Kar je nemško, mora ostati nemško!« Isto moramo reči mi: »Kar je slovensko, mora ostati slovensko!« Kar je naše, mora ostati naše. To je naš »imperijalizem«. Nemci predstavljajo besedo imperijalizem z »Eroberungssucht«, pohlep po osvajanju. Navadno razumemo pod imperijalizmom krivičen pohlep po osvajanju, pohlep po osvajanju tuje zemlje. To je roparski imperijalizem.

Mi Slovenci si nočemo lastiti tuje zemlje. Veseli in zadovoljni smo, če dobimo to, kar je našega. A ta pravični, rekel bi, ta »sveti« imperijalizem mora prevzeti ves naš narod. To ni nikaka krivica, če si lastimo to, kar je našega. To je naša pravica. Nikomur ne delamo krivice, če zahtevamo to, kar je našega. In to »naše«, naša slovenska domovina ne sega samo do vrh Karavank in do notranjskega Snežnika, marveč ona sega doli do Beneške ravnine in gori do vrh Dobrača nad Ziljsko dolino, do vrh Magdalenske gore nad Gosposvetskim poljem in do vrh Svinje planine severno od Velikovca. Do tja sega naša slovenska zemlja in s tem slovenska domovina.

Ugrabili so nam našo zemljo, ugrabili so nam naše brate. Ugrabili deloma s fizičnim ropom — na zahodu, — deloma z moraličnim ropom, s tem, da so nam jih najprej z nasilno in nemoralno germanizacijo odtujili in jim je potem dobljeni plebiscit kot zrel sad padel v naročje — na severu. Toda staro nasilje ne more biti pravna podlaga za novo! Mi terjamo svoje ugrabljene rojake nazaj, nazaj terjamo svojo slovensko zemljo!

IV.

Obhajamo desetletnico ujedinjenja. Četudi so med Srbi, Hrvati in Slovenci razlike v kulturi, šegah in navadah, — ali niso tudi med Nemci, Italijani . . . — vseeno nas vežejo vezi krvnega in jezikovnega sorodstva. To so bratske vezi, naravne vezi, ki se ne dajo ne odušiti, ne utajiti, ne zatreti. »Kar je Bog združil, naj človek ne razdruži«. Južni Slovani naravno spadamo skupaj. Naše ujedinjenje je torej nekaj upravičenega, pravičnega in naravnega. »Pritisk osmanskega jarma in probujenje narodnega duha sta povzročila na slovenskem jugu težnje po osvoboditvi in neodvisnosti in sta učinila zopetno zблиžanje in narodno zbranje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Želja po ujedinjenju pod eno državno streho je dobivala vedno večji obseg in bi bila tudi brez svetovne vojne skupaj zvarila druga drug na drugega navezane rodove. Svetovna vojna je le pospešila razvoj, ki je bil hoten po eni velikih gonilnih sil našega časa, po narodnostnem načelu. Tako je nastala v viharnem času ujedinjena Jugoslavija.« (»Der Courier«, Regina, Kanada, v članku »Jugoslawien vor schicksalsschwerer Entscheidung«.)

Naravni razvoj bo šel naprej, prej ali slej mora priti tudi do zблиžanja in do združenja z Bolgari. Tudi oni so južni Slovani, zvezani z nami z vezmi

plemenskega in jezikovnega sorodstva. Tudi oni si morejo zagotoviti napredek in obstoj nasproti svojim sosedom neslovanske narodnosti samo v bratski slogi in vzajemnosti z že ujedinjenimi balkanskimi Slovani. Sami zase so preslabi, in vsled neednosti s Srbi ječi mnogo njihovih rojakov pod sosednimi neslovanskimi narodi.

Da bi kmalu napočil dan, ko bo veljalo za ves naš narod, tudi za naše brate na severu in zapadu, in za vse naše južne brate:

Bog živi vse Slovene
pod streho hiše ene!

P. Evstahij:

Pod tujim jarmom.

*Pod jarmom tujim — v bližini morjá,
pod jarmom tujim — tam onkraj gora —
slovenski naš rod ječi teptan,
vzdihuje, omaguje:*

»O pridi svobode miljeni dan!«

*Ah, bratje in sestre trpé
najhujše gorjé! — —*

Kako boli krivic gnusoba!

Nevere novodobna laž!

*O vstani, vstani, kralj Matjaž,
in s tabo pridi moč — iz groba,*

ostajenja dan! — — —

Ana Marija B.:

Žena in državno politično življenje.

(Razmišljanje ženstva ob desetletnici svobodne države.)

Žena spada v dom. To je bilo nekdanj temeljno pravilo, ki so se ga naše stare matere in matere trdno držale. Zveste temu pravilu so vso svojo moč posvetile življenju v domu. Kuhale so in predle, otroke negovale, hišo urejale, šivale so in prale. V prostih urah so se zbirale k prijetnim pomenkom. Če so kdaj vzele časopis v roke, so prečitale samo povest in dnevne novice. Če so možje govorili o politiki, so postale zaspane. Le, če je kdaj vzplamtela vojska, ki je iztrgala sina iz družine, tedaj so prisluhnille državnemu življenju. Če in ko pa se je vrnil mir, so zopet živele samo domu.

Toda časi so se spremenili.

Staro pravilo: »Žena spada v dom«, ima še prav malo vrednosti. Kakor je stopila žena poleg moža v pridobitvenem življenju, kakor dela ob njegovi strani v pisarni, prav tako stopa poleg njega tudi v javno in politično življenje. Ako čitamo danes časopisje, vidimo, da se v dnevnem časopisju porazgovarjajo žene o vseh zadevah javnega življenja. Žene vodijo društva, sklicujejo zborovanja. V mnogih državah žene volijo in sede poleg mož v parlamentu. Država nastavlja žene kot profesorice, zdravnice, advokatinje, učiteljice, uradnice.

Onih pa, ki ta dejstva vidijo in vidijo iz njih prihajati pogubo, ni malo. Toda čemu tožiti? Celo življenje in ves sedanji razvoj je drug in drugačen, kakor je bil.

Države in njih uprave so se spremenile. Svoj čas je bila vladarjeva volja merodajna za potek javnega življenja; njegova beseda je odločala o vojni in o miru. Danes ljudstvo sodeluje pri vodstvu države po svojih izvoljenih zastopnikih.

Tudi stališče žene je postalo drugačno kakor nekdanj. Nekdanj so prišle po večini žene že zgodaj do zakona in so živele vse življenje izključno samo ob možu.

Danes velik del žen ne pride do možitve. Številne žene so samostojne, zaslužijo kakor moški, imajo skrbeti same za svojo sedanost in bodočnost in vrše iste državne dolžnosti (izvzemši vojaške) kakor moški. Kaj čuda, če se današnje žene brigajo tudi za javno življenje! Kdo jim sme zameriti, ako se zanimajo zato, ali vlada pravičnost ali krivica v državi, ali gospodarji Kristus ali Belial, ali država ščiti svoje državljane, ali jih pošilja v pogubo! Kdo ji sme braniti, ako iz svoje skušnje govori in piše o politiki, gospodarstvu? Kdo jim sme prepovedati, ko v svojih društvih razpravljajo o vprašanih javnega življenja? Kdo jim more braniti, da bi ne smele v parlamentu poleg mož uveljavljati svojih zahtev po pravu in praviči?

Ali ni mar Debora nekoč vodila svojega ljudstva v vojno in k zmagi? Ali ni vzela Estera zadevo svojega naroda v roke in jo je izvršno izpeljala? Ali ni Judita z mečem uničila sovražnika svojega naroda?

Tudi krščanska preteklost hrani v zgodovini bogato število svetih in krepostnih žena, ki so stale in delale v javnem življenju. Teodora, soproga cesarja Justinijana, je v krščanskem duhu uspešno vplivala na zakonodajo. Adelajda je modro vladala svojo deželo. Kralji in cesarji so prihajali po svet k Sijenski Katarini.

Da, ni samo pravica žene, je tudi njena dolžnost, njena krščanska dolžnost v javnem življenju sodelovati, soodločati, ker je to dolžnost ljubezni. Nihče ne sme krščanski ženi jemati te pravice in jo omejevati pri vršitvi te dolžnosti!

Da, gremo lahko še korak dalje in trdimo: K razvoju in procvitu naše domovine nujno potrebujemo ženinega sodelovanja, ki ji pritiče v prvi vrsti v tem, da z volilno pravico uveljavlja svoj vpliv v političnem življenju.

Žena, po vojni v politični vrvež poslana žena, politično izšolana žena, naše dobe piše o političnem udejstvovanju žene to-le:

Veliko ljudsko doživetje svetovne vojne je vpeljalo pač vse razborite in svobodoljubne elemente v državi v politični vrvež. Da se je poleg moža v tem trenutku postavila tudi žena, temu se more čuditi le oni, ki je prezrl, kako aktivno se je udeleževala vojne in obnovnega dela tudi žena.

Ko se je z možem in sinom vred prestrašila novih vojnih napovedi, ko se je, junakinja, vsa mirna na zunaj, poslavljala od svojih dragih, je potem sama, osamljena v svojem globljem čuvstvenem življenju prej pričela iskati vzrokov in zvez, kot pa mož, ki so ji pomagale, da je razvozljala marsikatero politično vprašanje ter si je potem dajala upanja, da je zmagala vse grozote.

Vojna je bila ženi politična šola.

Ko je vojna trajala že leto dni, so se pokazale prve težkoče v prehrani. Žena-gospodinja je morala omejiti svoje gospodinjstvo, a v svoji iznajdljivosti še vedno prehranjevala svojo družino v redu; to so bile gospodarske studije, ki jih diplomiran ekonom ne bi zmoget. Ko se je po mestih in industrijskih krajih vedno bolj krčila množina hranil, je žena najprej razumela položaj in ni razmišljala, odkod pride pomoč. Z nahrbtnikom v prenapoljenih vlakih so

hitele žene-matere k ženam tam zunaj po pomoč. To je bilo razumevanje ljudske skupnosti. V teh časih so vstajali činitelji, ki so vodili ženo nevede v politiko.

Zmage in izgube, porazi, ranjenci, grobovi junakov, pomanjkanje in beda pa so razžgali nagon samoohrane in so napravili iz tihih žen bojevnice, ki so kritikovale tudi državno gospodarstvo in njeno politično vodstvo.

Pred razsulom pa in ob sklepu vojne, ko so vstajali za in proti med ljudstvom, je bila zopet žena, ki je zbirala glasove za mogočni »da«, ki se je kot veletok razlil po deželah Jugoslovanov ter jih bratsko združil. Tedaj tudi ni mislila drugega, kakor da ji ta pravica ostane vse dotlej, da stopi z isto pravico kakor mož k volilni skrinjici. Toda...

Toda...

Zakaj ni prišlo do tega? se vprašuje ženstvo ob desetletnici svobodne države. Zakaj ni v svobodni državi tudi svobodnih državljanek, ki bi imele poleg enakih dolžnosti z moškimi tudi enake pravice?

Ali nam prinese petnajstletnica svobodne države to pravico, ki je naša?

P. Eostahij:

Pozdrav vsem Slovanom.

*Iz srca in iz duše vdane
pozdravljamo vneto vse Slovane!
Podajmo složno si roké,
potem zedinimo zemljé,
kjer bivajo otroci Slave,
vsem skupne nam pramateré,
da skoro »Združene države
Slovanske« tuji svet zazrè!*

*Mladenci, možje, na plan,
odločno se postavite,
z močjo duha pripravite
slovanske zveze krasni dan!*

H. Brey - Pavla M.:

Jožef, zvesti, ben David.

(Biblična povest iz Kristusovih časov.)

(Konec.)

Judita pa mu je neustrašeno odgovarjala: »Lepi možje ste to, da! Odkritosrčni, pogumni možje, ki napadajo neoboroženega starčka in obrekujejo odsotnega človeka! Jezus je dober in pobožen, kot nihče izmed vas in je najboljši sin za svoje starše. Vsi vaši sinovi skupaj niso vredni, da bi odpeli jermena od njegovih sandal!«

»Hahaha! Tudi tvoj sin ni angel, Judita,« se je nekdo nesramno grohotal.

»Ne, ni angel, otroško lahkomišeln je in mi je napravil že marsikatero skrb. Toda ni slab in se ne hlina ter bo krenil na boljša pota.« In njene oči so se zabliskale. »Ko sem zadnjo soboto srečala Jezusa ben Jožef, sem mu potožila svoje gorje... on je vselej dober z nami, ubogimi ljudmi... in takrat

mi je odvrnil: »Pctolaži se, dobra žena, ta tvoj sin, radi katerega zdaj jočeš, bo nekoč krona tvojega veselja!«

»Pravični Bog!« zasmehuje zopet Nadab v svojem zagrizenem sovraštvu. »Kaj, zdaj hoče biti že prerok... ta... ta tesarjev sin...!«

»Mogoče pa je prerok,« pravi Judita, ne glede na zasmeh. »Kaj ne more Jehova poiskati v naši sredi preroka, kot pred časi? Toda vi ste zaslepljeni in hudobni, pa ga boste preganjali, kot so preganjali vaši očetje vse preroke!«

»Pri Belcebubu, zdaj mi je pa dovolj, ti jezičnica!« se je razsrdil Nadab. »Prekleta baba, kaj pa se ujetaš, ha? Ti bom že zavezal jezik, da boš pomnila! Ako mi ne vrneš do praznika zelenih štorov tistih osemdeset denarjev preide tvoja hišica s poljem vred v mojo last.«

Te besede so Judito močno zadele. Toda premagala se je in njene, še vedno bleščeče oči, so ga ošinile z upornim pogledom. »Delaj, kar hočeš! Jehova bo skrbel za nas, saj nisem prva vdova, s katere krvjo se rediš!... Vsi ste hijene, gavrani, ki raztrgate nedolžne žrtve! Belcebubovi sinovi! Da bi že odšli k svojemu peklenskemu očetu!...« N to je stopila k Jožefu, ki je stal tam popolnoma skrušen in so mu solze neprestano zalivale sivo brado, ter ga je ljubeznivo povabila: »Pojdi Jožef, sin Davidov, popeljem te domov.«

Jožef se je trudoma sklonil, da bi pobral svoje orodje. Ali solze v očeh so ga slepile in roka je tipala po tleh.

Judita je pobrala orodje ter še enkrat z velikim prezirom pogledala na hudobneže. Nato je podprla starčka, ki se je tresel od slabosti in trpljenja in je pri vsakem koraku skoro omahnil, ter ga je varno vodila.

Le počasi sta mogla dalje. Pri vodnjaku sta se morala ustaviti, ker so Jožefu odpovedale noge. Judita ga je skrbno posadila na klop. Njegova glava je klonila globoko na prsi.

Preveč je bilo za to šibko, ljubeče srce, je mislila Judita ter jokala od sočutja. Nato je močila z vodo njegovo čelo in senca, dala mu je tudi piti.

Ko si je malo opomogel, ji je hvaležno stisnil roko in mukoma je šepetal: »Zahvaljena, Judita. Saj ti si bila že kot otrok usmiljenega srca... Jezus ti bo poplačal...«

»O Jožef, da moraš za svojega sina toliko trpeti! Preveč je za tebe!« mu je rekla sočutno.

»Tiho... tiho,« je šepetal, »nič ni... preveč... za njega... O Jezus... Jezus...«

»Jožef... Jožef, ti nikoli ne rečeš: moj sin... vedno samo Jezus... Jožef, vse je tako nenavadno... in če ga vidim... se mi zdi, da gleda večnost iz njegovih oči... kot da vse ve...«

»On ve vse... poplačal bo... tvojo dobroto... katero izkazuješ... meni...«

Tedaj je padla pred njim na kolena, proseč: »Povej mi, o Jožef ben David, če je Jezus tvoj sin?«

Pogledal jo je. Skozi njene vprašujoče oči je prodril v njeno dušo — in rekel je tiho: »Ne, Judita, Jezus ni... moj sin... Jaz sem le... njegov nevredni hlapec.«

»Kdo pa je potem on?... O, pri Jehovi, povej mi,« je prosila. »Saj je vendar Mirjamin sin? Kadar srečam Mirjam, mi je vedno, kot da moram pred njo poklekniti. In... pred njim!«

»Da, to lahko storiš!... Jezus je njen sin... Ona je... blagoslovljena med ženami.«

»In Jezus je...?« je razburjeno silila dalje.

To njeno vprašanje ga je prestrašilo in zmedeno jo je pogledal. »Judita ... meni ne pristoji ... o tem pripovedovati ... Judita, veruj in zaupaj, potem boš mogla ... gledati ... rešenika Izraelovega.«

»Izraelovega rešenika!«

Vedela je, koga so Izraelci pod tem imenom pričakovali in želeli. Z rokama si je hitro zakrila oči, kot bi se bala, da jo hoče nenadna svetloba oslepiti.

»O, in oni ga sovražijo ... je tarnal starček, v pretrganih besedah. »Sovražijo ga! Storili mu bodo ... kakšno zlo ...«

»Ne, ne, Jožef,« ga je tolažila Judita, zelo presunjena. »Le malo je takšnih. Ostali ga pa ljubijo. Nikar ne joči, Jehova ga bo varoval.«

In čez nekaj trenutkov si je Jožef toliko opomogel, da je mogel z Juditino pomočjo nadaljevati pot. Ker ni hotel prestrašiti Mirjam, se je poslovil od nje že nekoliko pred domom. Hvaležno je stisnil roko njej, slabotni ženi, ki se je upala, sama in edina, nastopiti proti množici nesramnih mož.

»Bog te blagoslovi ... mir s teboj ... dobra Judita.«

»Govori za mene in mojega sina pri Jezusu,« je še prosila, nato pa ihteč odšla.

* * *

V tem kratkem času se je bil Jožef za mnogo let postaral in ko ga je zagledala Mirjam, tako izpremenjenega, se je močno prestrašila. »Jožef, kaj se je zgodilo,« je vpraševala v težki slutnji, »joj, kaj so ti storili?«

»Nič, Mirjam ... draga Mirjam, bodi čisto mirna,« je s skrajnimi močmi spravil iz sebe ter tipal proti klopi.

Mirjam se je skrbno trudila krog njega. Podložila mu je blazino in mu brisala mrzel pot, ki mu je oblival čelo. Težko je sopal.

»Moj ubogi Jožef, kaj te je Nadab razžalil?« je v strahu izpraševala. Dobro je vedela, da je ta človek zloben.

Molče je zmajal z glavo. Če so njega žalili — kaj zato? Toda Jezusa ... Ne, materi ne sme povedati ničesar!

»Ne skrbi, vladarica,« je dejal. »Le utrujen sem ... star sem.«

Vedela je, da ni samo to, da se mu je nekaj težkega pripetilo! A ni več vpraševala, da ne bi na novo zbudila bolečin.

O Mirjam, Mirjam ... ko bi te mogel ... in njega ... varovati ... da bi vaju mogel ... s perutni zakriti ... Ničesar ne zmorem več ... ničesar ... slab sem ... izrabljen.«

»Ti moj zvesti Jožef, za naju si izrabil vso svojo moč, za naju si se žrtvoval!« Bila je globoko ginjena. In sklonila se je k njemu ter nežno pritisnila svoje ustnice na izsušeno, trudno starčkovo roko.

Jožef pa je prestrašen izmaknil roko. »Gospodarica ... ne delaj tega ... svojemu hlapcu ...« je šepetal, ves osramočen. Nenadoma je postal smrtno bled in je omahnil.

Mirjam, do smrti prestrašena, ga je ljubeče podprla in storila je zanj vse, kar si more izmisliti nežna in vdana ljubezen.

Kmalu si je zopet opomogel, toda iz njega je gorela vročica.

»Bolan si, dobri Jožef,« mu je rekla, skušajoč prikriti veliko bolečino. »K počitku moraš, moj dragi ... Oh, da bi vsaj Jezus že prišel!«

»Da, počivati ... Jezus ...« je šepetal bolnik. In je nadaljeval: »Mirjam ... gori v sobici ... stoji še ... zibelka ... saj veš, takrat ... tako rad ... bi jo ... še enkrat ... videl.«

»Jutri, ljubi Jožef, jutri,« ga je tolažila in skrivaj požirala grenke solze.

»Da, jutri. Oh, kako srečni... smo bili takrat... v veselem pričakovanju.«

»Jožef, kaj nismo zdaj še srečnejši? Zdaj, ko imamo Jezusa stalno pri sebi?«

Topo je strmel pred se — tam, naravnost, so prežale nanj oči, hudobne, nesramne, neusmiljene oči. Zdelo se mu je, da gleda pred seboj velik prepad sovrašтва, iz katerega se sveti nekaj — kakor kri...

»Še ga imamo... pri sebi... še...«

XVI.

Nekdo, ki vse vidi in vse ve, se je vračal medtem proti Nazaretu. Njegove oči so bile žalostne, toda z njegovega čela se je odražal blagoslov nadnaravnega, odsev z Bogom preživetih ur.

Počasi je stopal preko cvetočih trat in lepih polj. Koder je hodil je opojno dehtelo in male ter velike cvetne glavice so se vdano pripogibale pred njim. Gledal je ves ta rožni sijaj. Iz svetlozelenega listja so svetile temnordeče orhideje. Ob potih in skalovju so bila cela polja živordečih, divje rastočih geranij. Na kaktejah, ki so obdajale Nazaret, je trepetalo na tisoče kapljic — škrlatno žarečih cvetov.

Povsod ta sočna, rdeča barva, ki je pela prelepo pesem življenja in ljubezni! Tega dne pa se je zdelo, da se vsa rdečina izpreminja v kri — ki mora biti žrtvovana.

Jezus je obstal pri visoki, sivomodri agavi, ki je rastla ob potu, ter jo je molče ogledoval. Mogočno cvetje se je šopirilo visoko v nebo, pri tleh pa so veneli listi, katerim so cvetovi izsesali ves sok, da so se mogli razviti.

Za trenutek je obiskal žalostni Jezusov pogled majhno hišico, v kateri je radi njega trpel neki starček, nato pa je tiho prikimal pred se. »Da, vse moči, svoje poslednje moči, so listi darovali, da so z njimi hranili cvet!... Zdaj, ko je cvetna krona razvita, morajo listi umreti! Njihov čas je prišel, svoje delo so dovršili...«

Da, ti zvesti, tvoja naloga je dovršena.

»Mir z vami, dragi starši,« je pozdravil Jezus, ko je vstopil.

»Mir s teboj, Jezus, ljubi sin!... O, Jezus, oče je bolan!« Tako je sprejela mati sina.

Ko je zaslišal Jožef ljubljeni Jezusov glas, se je z velikim naporom dvignil na postelji in stegnil proti njemu roki, tako proseče kot otrok. Tega še ni bil storil nikoli; zato je globoko pretreslo mater in sina.

Jezus je z obema rokama objel tako dragega mu moža in pritisnil njegovo trudno sivo glavo na svoje srce. Nagnil se je k njemu in njegovi rjavi, valoviti lasje so se pomešili z redkimi belimi starčkovimi kodri.

Tri osebe, ki so se tako resnično ljubile, so se držale za roke. Niso govorili, ne izpraševali in ne grebli po bolečinah. Čutili so le eno: še so vsi skupaj! Še je počivalo oko v očesu, še je utripala žila ob žili.

Čez nekaj časa je Jezus mehko zaprosil: »Zdaj moraš počivati, ljubi oče.«

Jožef je takoj ubogal. In ko je ležal na skrbno urejeni postelji, ki je obstojala iz velike blazine in odeje, je sedel Jezus ob njem, držeč svojo roko na njegovem čelu, dokler ni zaspal.

Nato je sedel poleg matere ter jo je žalostno pogledal.

Napeto vprašujoče so gledale Mirjamine oči v sinove poteze.

Prikimal je z glavo.

Tedaj je razumela. — V bolečini je poiskala njegovo roko in pritisnila nanjo svoje vroče čelo.

* * *

Sredi noči se je Jožef prebudil iz strašnih sanj in vsi udje so mu trepetali. Joj, kaj je moral gledati! Cloveško hudobijo in peklenko zvitost. Zasmeh, sovrastvo, izdajstvo. Molčeče jagnje, katero so mučili — curljajoča kri... v ozadju pa se je videlo nekaj nerazločnega, vešalam podobnega... ali... ne, ne, ne, to je zmeta, domišljija!...

Ali vendar — ali ni kot deček nekoč vztrepetal, ko je videl ležati pred seboj dve palčki, navzkrižno prekržani v križ?

Jožefu je srce skoro prenehalo biti, — kri mu je obstala po žilah. Mraz ga je spreletaval. Rahel stok je prihajal preko njegovih ustnic — nato pa srce stiskajoče ječanje.

Toda, že je ves prestrašen pritisnil roki na usta. Jezus bi ga mogel slišati, ko spi v sosedni izbi.

»Nebeški Oče, usmili se! Samo ne mučiti... ne trpinčiti... ne mu delati bolečin...« Zadušen jok je stresal slabotno telo.

Tedaj je neka roka odgrnila zaveso. Jezus je stal na pragu. Z izrazom nepopisljive dobrote se je sklonil k njemu.

»Ne joči, dobri oče,« je dejal mehko ter božal tresoči se roki in potne lase.

Jožef se je hotel dvigniti, toda obležal je, brez vse moči, izmučeni pogled upirajoč v sina. Tedaj ga je vnovič prevzela vsa bol. S tresočimi rokami je dotipal Jezusovo koleno ter ga obupno objel. Velika bolečina ga je bila premagala, da je bridko ternal: »Jezus, otrok moj ljubljani... o, oni... oni te sovražijo... oni hočejo... o če bodo — če ti bodo... kaj žallega storili... od žalosti bom moral pod zemljo... Tebe sovražiti... tebe!... O moj Gospod in moj Bog... Adonaj!...«

Vedno globlje je drsela častitljiva starčkova glava, da se je dotaknila Jezusove noge. In poljubil mu je noge. »Adonaj!...«

Jezus je to gledal in — plakal je...

Da, čas je prišel! To ljubeče, mehko srce ni ustvarjeno za bližajoče se viharje, ne more prenesti tega, kar se bo zgodilo... Čas je.

Skozi hišno zidovje, se je uzrl v daljino, kjer, v tihi noči širokega vse-mirja, čaka na tisoče in tisoče svetlih duhov, vidnih samo božjemu očesu.

Povabil je s pogledom. Iz svetlega kroga je izstopil lep angel v temnem, žalnem oblačilu, mirnih in resnih oči: Azrael, angel smrti. Globoko se je priklonil pred svojim Gospodom ter ga je vprašujoče gledal.

»Čez tri dni!« se je glasilo povelje, ki je šlo od božjega srca do srca angela.

Moleč ga, je Azrael zopet pokleknil na zemljo, nato pa se vrnil v krog svojih bratov.

In Jezus se je sklonil k starčku, tolažec ga: »Ne vznemirjaj se, ljubi oče, kajti brez volje mojega nebeškega Očeta, ne more nihče skriviti lasu na moji glavi. Zgoditi se mi more le to, kar prostovoljno dopustim.«

S pravo sinovsko ljubeznijo je dvignil izčrpanega rednika, mu popravil ležišče ter mu obrisal od solz orošena lica. Nato je sedel na rob ležišča ter ogreval, v svojih toplih rokah, mrzli bolnikovi roki. In velika sinova moč je prehajala v nje. Jožef se je bil umiril, le ihtel je še.

»Mene... tako skrbi... za tebe,« je šepetal.

Tedaj se je sklonil Jezus prav tesno k njemu, rekoč: »Ne boj se, dragi oče! Jaz bom premagal svet. Ali ne veš, da mi bo poslal nebeški oče nešteto legijonov angelov, ako ga zanje poprosim?«

Jožefove poteze so se zjasnile. Da, da... saj na to je popolnoma pozabil! Kdo bi mogel božjemu Sinu kaj storiti?

»O potem... je vse... dobro,« je mrmral ter poskušal hvaležno poljubiti Jezusovi roki. Toda Jezus se je sklonil in ga poljubil na usta.

Počivaj in zaspaj zdaj, dobri oče. Kmalu se boš smel popolnoma odpočiti na božjem srcu!«

Jožef je zatisnil svoje oči in je enakomerno dihal.

* * *

Še tri dni ljubezni in tihe sreče!

Daritvena sveča je dogorevala počasi — brez bolečin. Bilo je, kot ob lepem solnčnem zatonu.

Jožef je bil pozabil na vse, kar ga je prej strašilo. Vse je utonilo. Za njega je vstala nepopisno lepa sedanost, ki ga je napolnjevala z upanjem in radostjo.

Da, tri dnevi lepega slovesa. Katera ljubezen bi mogla biti iskrenejša, bogatejša, kot je bila ljubezen poslavlajočih. Vsa lepota je privrela iz najoddaljenejših srčnih globin, da je olepšala, pozlatila zadnje trenutke skupnosti.

Jezus in Mirjam sta bila vedno pri Jožefu.

Mirjam je premagala veliko bol. Z najnežnejšo udanostjo je stregla umirajočemu. Le skrivaj je točila solze. Nobene glasne bolečine, nobene grenkosti ni bilo ob smrtni postelji.

»O, Jožef, daj da se ti zahvalim, tisočkrat zahvalim,« je iskreno šepetala Mirjam. »Kako lepo si čuval nad menoj in detetom! Kako si delal za naju, skrbel... se pri tem popolnoma izčrpal... hvala, hvala ti! Bog bo poplačal tvojo veliko zvestobo.«

Rahlo se je branil. »Ljubljena gospodarica... saj je bilo vse... le sreča in milost... za vajinega hlapca.« In v vročici je mrmral: »...božje lilije boš čuval...«

»Da, oče,« je ljubezni polno govoril Jezus, »zvesto si to vršil, ljubi oče... ti, mož brez napak, ti dobri, ponižni, vdani zvesti... ti čista duša! Nobe-nega vrednejšega ni mogel Bog dobiti za to službo! Bodi zahvaljen, ti zvesti, zahvaljen za tvojo veliko ljubezen!«

* * *

Večer tretjega dne.

Divno, kot kraljica v purpurnem, z zlatom posejanem oblačilu, je bilo veliko solnce. Počivalo je na mehkih, s škrlatom obrobljenih blazinah iz belih oblakov, ki so ga vozile počasi, prav počasi. In preden je zatonilo skozi široko odprta nebeška vrata, je objelo vso zemljo z rožnatim sijajem.

Zračni valovi so prinašali skozi odprto okno v sobo prijetni vonj cve-točih lilij. V grmovjih mirte so ihteli slavčki v pesmi ljubezni.

Takrat je pripravila Jožefova duša peroti, za polet v nebo.

Na desni strani ležišča je klečala Mirjam in oklepala mrzlo roko poslavlajočega se moža. Starčkova glava je počivala na Jezusovih prsih.

Jezus je blagoslovil umirajočega ter govoril nato tiho, svečano: »Loči se v miru, ljubi oče!... Ti dobri in zvesti, pojdi, v veselje tvojega Gospoda!« Globoko je sklonil svojo glavo, njegove ustnice so počivale na mrzlem čelu.

Tedaj je umirajoči široko odprl svoje oči. Njegov pogled je bil uprt v sinove oči. Krog ust pa mu je vzcvetel čudežno srečni usmev.

Jezus je dal nevidljivo znamenje angelu smrti, ki je čakal v ozadju sobe.

Azrael mu je izkazal čast ter pokleknil k Jožefovi levici. — Rahlo je položil svojo roko na srce umirajočega.

Tedaj je zvesto srce zadnjič udarilo. Zveste oči so se zaprle.

Ostal pa je svetli usmev v potezah — kot odsev nebeškega blaženstva.

P. Eostahij:

Pozdrav vsem Slovencem.

*Pozdravljeni vsi, dragi mi Slovenci,
na rodnih naših tleh in pa drugod!
— Popsod, po vseh pokrajinah sveta,
popsod med tujce vraščen je naš rod! —
Tujina mnogim kruh in — rakev — da! —*

*Orlica vsaka ljubi ljudstvo svoje,
zató takó iskreno v srcu poje:
»Pozdravljeni vsi, dragi mi Slovenci,
na rodnih naših tleh in pa drugod!*

*Naj spremljajo Vas sreče blage venci,
da boste vedno močnega duha,
prospete Vas napajajo študenti
in božja milost, blagoslov neba!«*

Dragica Rostoharjeva:

Ljubezen.

Ljubezen pozna naučenejši modrijan v velemestu in najpriprostejši pastirček na planinah.

Ljubezen, ki je čista, hodi mirno in sveto po sleherni poti.

Ljubezen blage, nesebične žene je v burnih dneh možu tovarišica, v težavah tolažnica — v vseh skušnjavah zvest angel.

Ljubezen vseh zemeljskih ljubezni je mati; krona svete, čiste ljubavi je večna nadzemeljska Ljubezen.

Dr. P. Roman Tominec, O. F. M.

Mednarodna časopisna razstava v Kölnu.

Letos v maju se je otvorila v Kölnu razstava, ki je po svoji izrednosti in obsegu brez dvoma prekosila vse dosedanje prireditve te vrste, namreč mednarodna razstava tiska. Prvič v zgodovini človeštva je zbral en narod vse obsežne panoge tiskarstva in časnkarstva v tehničnem in idejnem razvoju.

V glavnem je bil namen razstave pokazati svetu tisk kot najmočnejšo velesilo, ki globoko vpliva na vse zasebno in javno življenje. Razstava pa ni bila le zaporedno nanizanje časopisja in tiskarskih predmetov, ampak ponazorjen je bil postanek in celoten proces tiskovin v zvezi s cilji, ki jim tisk služi.

Da si približno napravite sliko obsežnosti, naj omenim le nekaj oddelkov na razstavi. Kulturnozgodovinski oddelek obsega n. pr. samo to-le: Zgodnje in tuje kulture, klasično dobo, razvoj zahodnih pismenk, poročevalstvo v zgodovini Germanov, pesem kot živo sporočilo, slika v službi poročanja, prehod od zasebnega pisma do javnega časopisa. Pošta, tiskarne, posamezni veliki možje in njihovo delo ter vpliv za razvoj tiska in časopisja. Zlasti Friderik Veliki in Napoleon I. Poleg tega še ponazorjena zgodovina časnikarskega dela in poseben oddelek za časopisno znanost. Krasen je oddelek, ki obsega umetnost v lepi knjigi. Od težkih srednjeveških folijantov z lesenimi plátnicami, ovitimi v ovčje kože, do prelepih knjig našega veka, ki v najnežnejši preprostosti dosežejo višek elegance in primernosti.

Za »Vigrednice« posebno zanimiv oddelek je Žena in tisk. Tu je bilo prvič zbrano smotrno delo moderne žene, ki se bori in dela za ideale in boljšo bodočnost žene. Lep in važen je zgodovinski pregled, nato pa nazorna razporedba vseh mogočih ženskih časopisov od strokovnih in stanovskih do globokih religioznih revij za izobraženo ženstvo.

Veselilo vas bo zvedeti, da je bil katoliški tisk še posebej zastopan, in sicer v bivši benediktinski opatiji. Nad 20 obsežnih prostorov je bilo namenjenih samo za katoliško misel. In tam je ležala tudi naša »Vigred«, temnordeče vezana, in govorila živo govorico o našem slovenskem dekletu, o njeni volji izobraziti se in drugim pomagati in še o njeni pesmi in njeni odločnosti. Poleg nje so ležale še: Mati vzgojiteljica, Naraščajška voditeljica, Predavanja za dekliške sestanke in Dekliški oder.

Svet sodi po tem, kar vidi. Zato delo in zopet delo za sebe, za skupnost, za idejo, ki vodi do zmage.

Franjo Neubauer:

Ti v srcu mi živiš!

*Ti v srcu mi kraljuješ,
Ti v srcu mi živiš,
ko piš ledeni brije,
pomladni up budiš.*

*Ni pevčkov v goščavi,
ne v zračni višavi,
ose pesmi molče.
V prirodi molčeči
pa sanja o sreči
nemirno srcé.*

*In v to hrepenenje
zapoje zvonjenje,
tolaži, miri.
In vera me živa
k molitvi poziva,
saj kličeš me Ti!*

*Ti kličeš me, Marija,
ki v srcu mi živiš,
naj solnce mirno sije,
naj brije burje piš.*

*Umolknil glas veselja,
tolažbe spev je vsak,
spomin le nate srcu
gorak je in sladak.*

*Težko breme nosiš, duša moja —
ah, ne plakaj — naj Ti bo v tolažbo,
da ne hodiš sama v tej boleti;
da pòvsod te angel zvesto spremlja,
kamor greš: po strmi, ravni cesti...
In če stopiš v cerkev — raz oltarja
sklanja nad teboj se Bog trpeči.
Čuj šepet njegov: »Bodi kot jaz,
tiha in svetla v svoji nesreči!
Tiho in pokojno kakor zarja
boš gorela... Plamen tvoj blesteči,
v dlani svojih rok ga bom zajel —
in ga bom tako tako vesel.«*

A. Lebar:

Preko vseh ovir . . .

(Izza mladih let.)

(Konec.)

Roza ni bila tako mirna, kakor je hotel dokazati mirni izraz njenega obraza zlasti napram očetu. Poročilo o vrnitvi grajskega gospodarja ji ni dalo miru; zopet in zopet se je zasačila pri tej misli. — Saj je vedela, da se bo vrnil; saj ni mogoče, da bi za vedno ostal v tujini. Še več kot dve leti je bil z doma. Če je ta doba pač bila dovolj dolga, da ga pozabi? Upala je, da, vendar jo je pri tej misli nekaj neznansko tiščalo v prsih.

S tem mora seveda že prej obračunati, preden bi ji slučaj prinesel mladega graščaka na pot. Do njegovega prihoda pa je še dovolj časa, saj pride šele v poletju in zdaj se je prav komaj naznanila prva pomlad.

V prostih urah, ki so ji ostale od vsakdanjega dela, je prav pogosto razmišljala o tem, kako bo tedaj, ko se vrne v sosesčino mož, ki mu je prizadejala tako bol, vrne v neposredno bližino, da se bosta vsak dan lahko srečala. — Najbrže bo šel s hladnim pozdravom mimo nje, kakor mimo tujke — saj je sama tako hotela. In potem pride kmalu tudi dan, da ne bo več sam; pripeljal bo ženo in gospodinjo. Srce se ji je krčilo pri tej misli; a takoj nato se je zasmejela z boleznim, žalostnim smehom. Kako naj bi tudi bilo drugače — saj je vendar prepričana, dá, rekla mu je sama, da ni nikake možnosti, da bi popravil, kar je zagrešil kot nezreli deček.

O, tisto nesrečno pismo! Da se tako kruto maščuje nad njo! Saj je bila trdno prepričana, da je vse končano, ko je vrgla raztrgane kosce v tolmun pod žago. — — —

Zopet ji je ustne zategnil bolesten smeh in je priznala: »Pa vendar nisva popolnoma obračunala. Pozabil je na tisto uro v gozdu pod žago; domov se vrača. Jaz pa sem spoznala, da sem tedaj trmasto razbila — svojo življenjsko srečo.«

Nič več ni jokala, že davno ne. Saj to ne bi odgovarjalo njenemu ponosnemu značaju, da bi jokala zaradi lastne krivde. A trpela je, mnogo trpela in je vedela, da ta bol še ni končana in ne prestana. Le drugi ne smejo o tem vedeti, najmanj pa graščak, ko se vrne — nikoli ni, tudi v mislih ne imenovala njegovega imena — saj je zunaj v svetu iskal pozabe in jo je tudi gotovo našel.

*

Iskal, da — a našel?

V sanjajoči tišini pomladnega večera stopa od grada sem visoka moška postava po ozki stezi proti potoku: Vladimir Potoški.

Kaj hoče tu? Tega sam ne vé; z vso močjo ga je gnalo ven v temno, toplo pomladno noč. Mehki, napol zastrti zvoki klavirja so brneli v nočno tišino. Šel je za temi glasovi, gnan od nevidne moči, dokler ni stal tik mlina, od katerega ga je ločil samo potok. Skozi odprto okno je prihajala v toplih zvokih predigra pesmi. Čudovito mehak in topel ženski glas je pričel peti.

Vladimir ni poznal pesmi, ki jo je pela Roza, toda razumel je vsako besedo preprostega besedila. Stara, napol pozabljena Mendelsohnova pesem je bila — »Spomin«.

Prva kitica je otožno končala:

»O srečen, ki še peva,
ko pomlad ga obseval!«

Prav tako tožno je opevala druga kitica pomladno krasoto in vedro razpoloženje, ter končavala z boleznim vzklikom:

»Kaj mari smeh in petje mi,
povsod, povsod mi manjkaš ti!«

Vladimir je nehote stopil prav tik potoka med vrbe in jelše, da ničesar ne presliši.

Že je Roza pričela tretjo kitico, ki z bolešno otožnostjo izprašuje ob koncu:

»Kaj meni pomlad mari?
Brez tebe ni pomladi.«

Nepremično je Vladimir prisluškoval pesmi, ki je plavala z odprtega okna k njemu kakor vroč in ihteč jok, kakor divje, strasno vprašanje in potem kakor bolešna, neizrečeno trudna odповed, s katero je pevka ponovila zadnji dve vrstici:

Kaj meni pomlad mari?
Brez tebe ni pomladi!

Ali je bil res to Rozin glas, ki je pel to pesem? Tisti glas, ki zna biti tako ledeno mrzel, da bi se ob tem ledu razbila vsa sreča sveta? Kaj se je vendar zgodilo, da se je pevka priučila vročega hrepenenja, s katerim je pela:

O srečen, ki še peva,
ko pomlad ga obseval!

Komu velja trpko in tožno priznanje:

Kaj meni pomlad mari?
Brez tebe ni pomladi!

Globoko je zavzdihnil Vladimir; za hip je zatisnil oči, kakor da hoče pridržati sliko, ki je za hipec vstala pred njegovo dušo. Potem je s trpkim nasmehom stresel z glavo. Saj je blazno, kar je tu za trenutek samo mislil in največja neumnost je, da stoji tu pod oknom tiho in skrivaj kakor tat!

Zdelo se mu je, kakor da vidi Rozin lep, kakor iz marmorja izklesan obraz z izrazom mrzlega odpora v očeh, kakor tedaj, ko mu je rekla: »Ničesar več vam nimam povedati, gospod Potoški.« Ne, ne, ničesar več mu nima povedati! Med njima je bila že davno izgovorjena zadnja beseda. Norec, kakršen je, da še ne razume!

Koliko je v teh dveh letih bojeval sam s seboj, da bi to razumel! Zastonj je bilo, a danes razume in vé. Domov je prišel, ker je upal, da bo zmogel, a že takoj prvo uro po vrnitvi je šel po tisti poti, ki se je je sklenil varovati. In hrepenenje, ki je mislil, da ga je že davno obvladal, že zopet dviga glavo in pričinja staro pesem...

V mlino še niso vedeli o vrnitvi mladega graščaka; prišel je več tednov prej, kakor je javil oskrbniku Avblju. Šele dan pred prihodom je brzojavil, naj ga pride voz iskat na kolodvor. Na ta način oskrbnik ni mogel ničesar pripraviti za sprejem; to pa je gospodar tudi najbrž hotel; da se namreč njegov prihod ne obeša na veliki zvon.

Oskrbnik Avbelj je z večšim pogledom ošinil gospodarja ob prihodu. Čudno resen in zrel se mu je zdel, vse preresen za njegova leta. Ob ustih se mu je v tujini zagrebla globoka poteza in oči so postale trudne in otožne.

»Mora pač tudi svoj del nositi naš gospod,« je modroval zvečer Avbelj pri svojem običajnem vivčku. In žena Urška je pristavila: »Življenje pač ne izbira; vsakemu naloži svoje. Oba pa sta bila ene misli, da bo kmalu bolje, da se le zopet dóma navadi.

Delo, gospodarsko delo mu je bilo v veselje. Bilo pa mu je tudi s tem delom prav resno. Staremu Avblju se je kar samo smejalo, kadar je gospodar dajal svoja navodila tako točno in gotovo, kakor bi celo življenje ne bil drugega kakor gospodar na veliki kmetiji. Potoška domačija je bila že od nekdaj vzorna. Kako bo šele zdaj, ko kaže gospodar toliko navdušenja, resne volje in tudi resničnega znanja!

*

Dan se je vrstil za dnevom; vsak dan je bil svet krasnejši, ves ožarjen s pomladjo in prenovljen v novem življenju.

Tam dohi ob potoku, kjer je nekdaj držala z ene strani na drugo brv, prav tam je zopet cvetel trn. Njegovo cvetno bogastvo je blestelo v pomladnem solncu kakor belina nevestine obleke . . .

Počasi je korakala Roza ob potoku, vsa izgubljena v tožna in resna razmišljanja. Kolikokrat, neštetokrat je tekla, to pot še v kratkem krilcu in razkuštranimi lasmi, ker ni mogla dočakati svojega tovariša, ki je prav tisti čas dirjal z nasprotne strani, njej naproti. Neutešljivo hrepenenje po tistih dneh, smejoče, brezskrbne otroške blaženosti jo je obšlo in hitreje je začela stopati, kakor da bi mogla s tem uiti lastnim mislim.

Zdaj je stala pod cvetočim trnom. Opazila je, da je na mestu stare brvi, ki jo je dala tedaj odstraniti, položena čez potok deska. Najbrž so jo položili delavci, da si prihranijo ovinek do mosta. V soboto so jo pozabili odstraniti in tako je zopet vzpostavljena zveza med grajsko in mlinsko stranjo. Ta preprosta brv pač lahko ostane, saj te poti nihče več ne rabi, ne iz grada sem, ne iz mlina tja.

Naenkrat se je domislila onega srečanja z Vladimirjem ko mu je rekla: »Meja med nama . . . !« — Če bi danes stal tam na oni strani, gotovo ne bi kljub brvici prišel na to stran!

Počasi se je obrnila in prav zdaj se je domislila, čemu je prišla sem. Z večšim očesom se je ozrla po cvetočem grmu, da izbere vejice, ki še niso povsem razvele in jih ponese domov v očetovo in svojo sobo. Ves čas, ko je cvetel grm, je le s tem cvetjem polnila vaze.

Prekrasna je bila slika, ko je Roza stala v beli obleki pred grmom, vsa ožarjena od pomladnega solnca, roke visoko dvignjene, da doseže primerne vejice.

Kakor vkopan je stal mož, ki je prav ta trenutek stopil izza vrbovja; z negotovim korakom, gnan od nevidne moči, je stopil prav do konca deske, ki je za silo vezala oba bregova.

S široko odprtimi očmi, v katerih je žarel ogenj hrepenenja, je gledal Vladimir Rozo, na katero je kakor snežinke padalo belo grmovno cvetje ob vsakem gibu njenih rok. Kakor živa pomladanska pravljica, polna neizrečene lepote! Dvignil je roke, kakor da hoče objeti in k sebi pritisniti divno postavo

v vroči, vse pozablajoči ljubezni. Spomnil se je, kako mu je nekdanj drobno dekletce, ki je stalo prav na tem mestu, zaklicalo v vsej otroški preprostosti in iskrenosti: »Da, Vladimir, poročila se bova in potem ostaneva vedno skupaj.« In on se je sklonil tedaj in je poljubil rdeča otroška usteca.

Da bi se hotel vrniti trenutek te komaj razumljive sreče! Svojo srčno kri bi dal za to!

Svojo srčno kri? Čemu? Sreča, ki se je razbila ob njegovi neodpušljivi prevzetnosti, pač ne bo nikoli več vstala. Usta, ki so nekdanj polne otroške vere govorila: »Da, Vladimir, poročila se bova in potem ostaneva vedno skupaj,« so prav na tem mestu tudi govorila: »Ničesar več vam nimam povedati, gospod Potoški«.

Na mah je ugasnil ogenj v temnih moških očeh in roke so se pobesile. Še z enim, dolgim pogledom je hotel zapreti vaše prekrasno sliko za vedno, potem pa tiho oditi.

In vendar je še stal — — —

Ali je Roza čutila njegov pogled, ali jo je morebiti opozoril šum, tega nikoli ni mogla povedati; toda obrnila se je in je stala iz oči v oči z Vladimирjem. Neverjeten strah ji je gledal iz široko odprtih oči. Prva zavestna misel ji je bila: proč, samo proč! Toda noge so ji odpovedale, iz rok so ji padle nalomljene vejice, zakrtila je z rokami — tedaj je že stal Vladimir poleg nje in je omahujočo prestregel z rokami.

Ni se branila; bila je brez volje in brez moči. Z zaprtimi očmi, pol v nezavesti mu je ležala v rokah, le okoli ust se je sprehajala tresavica.

Vladimir se je sklonil nad tihi, beli obraz in pri tem je proniknil preko njegove duše vzklik vroče, nepojmljive sreče. Vere, ki je v njem vstala ta trenutek, ne more nihče in nič in nikoli uničiti! Česar bi ne bil nikoli zvedel, to mu je odkril ta trenutek, ko je hipni strah potegnil zastor izpred tajne Rozinega srca!

Sedaj je vedel, da je tudi Roza ves čas trpela prav kakor on; da njena trma in njeno sovraštvo nista bila dovolj močna, da bi zamorila njeno ljubezen. Njegove misli so hitele nazaj do prvega večera po njegovem povratku, ko je Rozina pesem vzbudila v njem bolešno vprašanje, komu pač morejo veljati besede trpkega priznanja: »Brez tebe ni pomladi.« Kako duhomorno ga je trapilo to vprašanje! Zdaj vé odgovor nanje!

Mir ga je objel, močan, radosten, osrečujoč mir — zavest: Zdaj držim svojo srečo, na katero nisem več upal, niti veroval nanjo in ni je moči na svetu, ki bi mi jo vzela!

Trdneje je oprijela njegova roka ljubljeno deklico. Tedaj se je dvignila Roza in se je hotela oprostiti njegovih rok. Zavedela se je, kdo je mož, ki jo drži in noče izpustiti. Ko je odprla oči, je pogledala v njegov lepi, ponosni obraz, v katerem je stala zapisana vsa sreča, ki mu jo je podarila ta ura. In vedela je, da mu vere na to srečo ne more vzeti.

In zdaj tudi ni hotela! Vsa njena duša je tudi sama nepopisno hrepenela po sreči, ki ji je žarela iz temnih oči naproti. In ko je v nežni ljubezni izpregovoril njeno ime, tedaj je v hipnem nagibu položila desnico v njegovo in ko ji je temna rdečica zaplala v lice, je zašepetala besede: »Ljubim te, Vladimir, kakor nikogar na svetu.«

Tedaj jo je objel in ji poljubil te besede z usten.

Tam na zahodu se je poslavljalo solnce. Z zadnjim rožnatim sijem je še objel kotichek nad mlinom, kjer sta prihajala dva srečna človeka.

Kakor vedno je šumel potok in blažen nasmeh je razjasnil Rozin obraz. Zdelo se ji je, da šepetajo valčki: »Zdaj se boš vendar smejala, ti ponosna Mlinarjeva Roza! Saj si preko vseh ovir našla svojo srečo!«

Katoliški cerkvi pozdrav.

*Ljubim Te, Cerkev, Gospodovo delo,
Večni Ti dal je najvišjo oblast,
tvoje ime bo na veke slovelo,
članica tvoja mi biti je čast!*

*Ljubim Te, Cerkev! — O božja nevesta,
kakor tvoj Ženin na zemlji trpiš,
v sleherni borbi si Kristusu zvesta,
upanje tvoje in geslo je — križ!*

*Ljubim Te, Cerkev, in tvoje postave.
Božjega v tebi je vodstvo Duha
k Luči nas vodiš veselja in slave,
vodiš nas v žarne prostore neba!*

»Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umefnosfi in za Narodno galerijo v Ljubljani!«

ROŽNI DOM

Francka G.:

Kako naj hranimo knjige?

Takole, kakšno zimsko popoldne, pa res zna biti tako dolgčas, da človek ne ve, kam bi se dejal. V Društvenem domu morda ni nobene prireditve, k prijateljici v vas pa je tudi predaleč in preslaba pot; kaj naj torej počnemo ob taki priliki? Vem, da kolikor glav, toliko misli in nasvetov. Najslabši pa menda tudi ne bo moj, ako svetujem sleherni »Vigrednici«, naj ob taki priliki vzame v roko lepo knjigo.

Lepo knjigo, pravim. Tudi v našem listu se je že mnogo modrovalo o tem, kaj in kako naj bero »Vigrednice«. Prav zato bi bilo meni še toliko hujše in za vsako posamezno dekle-»Vigrednico« bi me bilo sram, ako bi v njenih rokah ugledala slabo knjigo. Tako namreč, da bi bila lepo vezana, tiskana na naj-finejši papir, vsebina knjige pa bi bila

umazana in grda. Morda rečem preveč, ampak vselej, kadar zagledam v roki slovenske mladenke takšen šund, me obide ena tehle dveh misli: ako ga vidim v rokah preproste deklice, tedaj se čutim krivo in se obtožujem, da po naših društvih še premalo svarimo pred slabim čtivom; ako ga pa vidim v rokah tako zvane izobrazenke, tedaj se moja sodba o njeni izobrazbi čudno izpremeni...

V naših mesečnikih je priporočenih toliko lepih knjig, da jih najbrž nobena izmed nas ne bo mogla vseh prečitati. Ali ni škoda tratiti časa s knjigami, od katerih nimamo nikakršne koristi, morda celo škodo? Naše denarnice so povčini tako suhe: kaj ne moramo stokrat premisliti, preden kupimo novo knjigo?

Da, lepa knjiga je v sedanjih časih res zaklad, če gledamo samo na njeno denarno vrednost. In prav tega, se mi zdi, da se po deželi vse premalo zavedamo. Kako nestrpnno pričakujemo zadnje tedne v adventu knjig Družbe sv. Mohorja! Ko pa dospo, jih hlastno preberemo, potem pa hajdi z njimi v sla-

OD SRCA DO SRCA

(Pomenki z gospo Selmo.)

Odgovori na pisma.

bo zaprto skrinjo v podstrešje! Pa pride ob mesecu »Vigred« ali »Mladika« ali kakšen drug list: iz rok v roke roma, dokler ne obleži en list v tem, drug v drugem kotu. Pa pride kakšna prilika, da bi človek potreboval modrega svetovalca in tedaj pove sosedu: »Pri Mohorjevi družbi je izšla takšna knjiga; ali nisi brala?« In iščeš po podstrešju in brskaš in premetavaš, da morda res najdeš zaželeno knjigo; toda, kakšno? Od vednega premetavanja ji manjkajo prednje in zadnje strani; tamkaj pa, kjer bi ti najbolj rabila, so jo razgrizle miši: dragoceno knjigo, ki bi v knjigarni veljala Din 20 ali še več.

Ali pa najdeš ob nedeljskem popoldnevu zavržen snopič kakšnega mesečnika. Iz samega dolgočasja začneš brati in bolj in bolj ti je všeč uvodna povest. Ko pa stikaš za ostalimi zvezki, jih polovico manjka; seveda, ker jih nihče ni hranil. Kdo naj popiše ob taki priliki naše nerazpoloženje!

Vedite, vse to se mora popolnoma izpremeniti! Naši bratje se uče sedaj pri deškem ročnem delu tudi knjigovestva. Prva knjiga res ne bo zvezana najlepše, toda vaja stori mojstra. In, ali ni bolje, če so posamezni zvezki kakšnega časopisa preprosto sešiti. Kakor da se posamezni zgublajo in trgajo.

V starih, lesenih hišah, katere tako hitro ginejo, sem že videla police za knjige, najbolj seveda za molitvene in pa za pratiko. Takole nad vrati ali pa pri tramu je bila pritrjena deska. Me pa, ki smo navajene, da razkazujemo po omarah vsak lenši kozarec in krožnik ali kipec, hranimo dragocene knjige, katere nazivljemo celo svoje prijateljice, v podstrešju! Naši bratje so vendar mali mojstri. Skoraj vsak nam bo znal narediti preprosto polico za knjige, katere bomo postavile v družinsko sobo.

In pomislite! Ko bomo me po »Vigredni« prilogi uvezle leno zagrinjalo in bomo na policah razvrstile samo take knjige, katerih naslove bo smel čitati vsak naš gost, ali ne bo takrat še lepše v Rožnem domu?

Maruška. Tako pa nisem mislila, da Te bodo moje vrstice do solz ganile! Saj vendar ni bilo nič takega. To je pač tako, nekdo ima mehko, lahko sprejemljivo srce, drugi pa trdo in nedostopno. S stalno vajo in vednim nadzorstvom samega sebe se da mnogo izboljšati na eno in na drugo stran. Mislim, da bi bilo za Te prav koristno, ako se vsaj malo utrdiš, ker življenje rabi močnih žen. Žal, da na vse podrobnosti Tvojega pisma ne morem odgovoriti, dasi bi rada. Prav pa je, da si mi tako obširno pisala, Te vsaj bolje poznam. Nekatera mesta Tvojega pisma bi rada dala čitat vsem Vigrednicam, zlasti onim, ki so oddaljene od cerkve, kakor Ti. Domača pobožnost ob nedeljah popoldne ki jo imate vpeljana, ker ne morete v cerkev, je tako lepa, da bi se najrajše zahvalila Tvoji mami, ki se je (in Vi vsi ž njo) tako prisrčno oklepa. Naj bi tudi bodoči gospodar Vašega doma ohranil to prelepo navado! — Zelo zanimivi so Tvoji doživljaji na plesu in kako si bila ozdravljena od želje po plesu. O tem o priliki morebiti še spregovorimo. — Zelo me veseli, da si tistega gospoda s pohujšljivimi knjigami tako lepo odslovila. Če bi pač tako storilo vsako pošteno dekle! — Kako lepo pišeš o ljubezni! To je pravo pojmovanje ljubezni! — Prav, da tudi razmišljaš o svoji bodočnosti! Lepe cilje si staviš! Bog daj, da bi od svoje boleznj popolnoma ozdravela, potem Ti je odprla pot tja, kamor želiš. — Da si zelo žalostna, je pa vzrok v splošnem Tvojem razpoloženju, ki Ti ga povzroča skrb zaradi boleznj in drugega vsega. Trdno pričakujem in sem prepričana, da boš tudi še vesela in srečna, četudi ob križu. Prav iskreno Te pozdravljam do drugič!

Bogdana. To ime ima že ena iz našega kotička; si boš morala drugič kako drugo privzeti, da se bomo bolje razumele. Zaradi Tvoje zadeve Ti ne morem nič ugodnega poročati. Povsod je toliko brezposelnosti in v vseh stanovih! Vsačdo je vesel, da prime za delo, pa bilo kakršnokoli, samo da se preživi. Za prvo silo boš pač morala tudi Ti tako storiti, vmes si pa išči mesta v oni stroki, za katero si izučena. Oglasi se pa zopet kmalu, da vem, kako se Ti godi! In za celotno ime prosim! Do prihodnjic srčne pozdrave!

Andreja. Pa res Te dolgo ni bilo! Kadar hočeš imeti v listu kaj čisto zase, pa mi piši en mesec prej in prejmeš odgovor, ki bo čisto Tvoj. — Glede molitve pa to-le: Ne sme miniti dan, da bi jo opustila! Ni treba mnogo, a tisto kratko naj v vsej ponižnosti dokaže vso Tvojo otroško odvisnost od Boga

Pridobivajte novih naročnic!

in Njegove dobrote. Zjutraj — vsako jutro brezpogojno — dober namen: Vse v večjo čast božjo! Ali tisto kratko molitev: O presladko Srce Jezusovo, po rokah preblazene device Marije... Da bi za to ne imela časa, Ti ne verjamem. Le raztresena si tako, da pozabiš! A toliko discipline pa mora poznati Tvoj jaz, da se temu brezpogojno uk'oni. Vse lepo, da greš v cerkev, ko imaš čas, a to ni neobhodno potrebno. Tudi dom mora biti svestišče, tudi Tvoja sobica cerkev, ki jo posvetiš sama, ko poklekneš na tla in pomoliš kratko jutranjo, kratko večerno molitev ter s tem priznaš božjo povsodpriučnost. — Ti kratki hipi so pravi blagoslov naših delavnih dni! — Da si sama sebi uganka, ni nič novega, saj to si je vsak človek. Ni najvažnejše, da spoznamo svoj temperament, ampak da vse pojave, pa bodisi kateregakoli, spravimo v sklad z božjo voljo in zahtevami dekaloga. To je vse, kar storimo sami; vse drugo ureja Bog. Zato pri skrbi za svoje mladenke ne studiraj svojega temperameta, ampak se jim skušaj dati vso — starejša sestra mlajšim sestricam! Potem bo vse prav. — Seveda se moraš še oglasiti in prav kmalu zopet! Bog Te živi!

Cvetana. O, kako sem Te bila vesela! Saj si vsa druga kot zadnjič! In vesela in nodjetna si, kakor Te še nisem opazila! Prav, da se Ti tudi sicer vse lepo ureja. To je tudi vzrok, da se sicer bolje počutiš. O, seveda moraš imeti svoje mlađe rada in lepo se razumete. Toliko nežnim srcem lahko postaneš voditeljica! — Torej studiraš? Prav. Da bi vedela, kako daleč si s francoščino, bi Ti lahko svetovala radi knjig. Gotovo pa imaš tudi tam priliko o tem poizvedeti. Kaj pa Vigredi ne boš ničesar več poslala? Vsega potrebuje, proze in poezije, zlasti za novi letnik. — Rada bi stopila takrat med Vas, kadar ste najbolj razigrane in bi skupaj z Vami tudi jaz uživala v delu in veselju svojo mladost. — Pogosteje se oglašaj, da, vsaj vsak mesec kaj pokramljava! Bog!

Cvetlica brez vode. Vidiš, draga moja, za ljubezen je treba pri nas navadnih ljudeh dveh src. Zgodi pa se včasih, da eno srce misli in upa, da je njegova ljubezen dovolj močna, da si ukloni drugo srce. To pa ni vselej mogoče, ker ono drugo srce o vsem tem nič ne vé, ali če tudi vé, ne najde od one ljubezni nikakega odmeva v sebi. Prisiliti pa se ne da. Zdi se mi, da je bil Tvoj slučaj tak. — Da si naletela na nepoštenega človeka, bi bil zlorabil Tvojo odkritost; ta pa je bil toliko pošten, da Te je prosil, da počakaš, ker je mislil, da bo njegovo srce soglašalo. Morebiti se to ni zgodilo in zato je zdaj drugače. — Krivda tu ni na Tebi, ne na njem. — Pusti zadevo za zdaj! Bodi mirna in počakaj! Ne ponižuj se pred nikomer! Molči! — Če Ti je po božji volji sreča namenjena na ta način, verjemi mi, da Ti ne bo odšla. — Sporocaj mi še, kako se je zadeva nadalje razvijala! Bog s Teboj!

Angela. Slutila sem, da bo prišlo tako, kakor si mi pisala; ne baš v vseh podrobnostih, a v glavnih obrisih. — Iz vsega, kar si mi pisala, pa razvidim, da nisi mogla drugače narediti, kakor si. A od zdaj naprej Te pa prosim, da mi daš resno besedo: Od vseh preprirov daleč stran! Pa bodi kakorkoli! — Navaditi se moraš tudi sama kaj prenesti, ne se vedno naslanjati na to in na ono. Meni lahko pišeš o vseh teh podrobnostih še, a s kom drugim o tem ne govori več! Smatraj zadevo za končano! Prični z resnim delom doma in v društvu in ne nazadnje pri — sama sebi! Verjemi mi, da tudi tu še mnogo, prav mnogo manjka. Zlasti taki-le slučajji, kakor je bil ta, so najboljši dokazi, da si se še vse premalo osamosvojila, da se imaš vse premalo v oblasti, da si vse premalo disciplinirana. Tudi v tem oziru je še mnogo dela. Kako Ti gre to izpod rok, mi moraš prav kmalu poročati! Bog živi!

Veneča cvetka. Tako pridna čitateljica si torej? To je prav. Svetujem Ti pa odkrito, da imenovani ženski list ne naročaš, ker je že marsikateremu dekletu zmešal pojme, da ni vedela ne kod, ne kam. Drži se našega katoliškega časopisja in bo vse boljše za Te! Mnogo lažje boš tudi prenašala težave, ki mi jih v pismu opisuješ, če Te ne bodo begali nazori, ki se jih tam nabereš. Zdi se mi, da je prav od tod Tvoja nezadovoljnost na mestu, kjer si. Premisli ti moraš, da nisi popolnoma zdrava in Te ta bolezen zelo ovira pri iskanju službe. Zato mislim, da nikakor ni preveč, če ostaneš za nekaj časa še tam, vmes pa iščeš primerne lažje službe. Ker si izvežbana likarica, bi se lahko ponudila v kako pralnico ali lika'nico. S šivanjem je pa res tako, kakor sama praviš: le tista ima kaj dela, ki dobro zna. Ako imaš veselje do belega šivanja, bi morebiti mogla izpopolniti svoje znanje v Jožefišču v Ljubljani, Pojanska cesta. Prej pa premisli, kam se boš obrnila potem, če bi ti drugje ne ugajalo, na staro mesto pa bi več ne mogla. — V moji znani okolici ni nikjer primerne mesta za Te. — Huda nisem prav nič, ker si toliko napisala, le meni je hudo, ker Ti ne morem pomagati, kakor bi rada. G. zdravnik Ti bo gotovo odgovoril. Za zdaj Te prav lepo pozdravljam in pričakujem še poročil. Bog s Teboj.

Osat. Zakaj pa ne? Imeli smo tudi že koprivo, ki pa je menda le pozebla. — Prav nič se Ti ni treba primerjati z drugimi, ker je pač vsak človek popo'noma svojski, niti dve rodni sestri si nista enaki. Označena svojstva so pač temeljna za vsakega človeka in tudi Ti ne boš mogla mimo njih, pa bodisi na »nežen« ali »nenežen« način. S čuvstvenostjo je pa tako: ob pravem času in na pravem mestu je prav dobra in umešna in nikakor ni res, da bi se moral čuvstven človek vdati brezplodnemu sanjarjenju; saj ima poleg srca vendar tudi še razum in le oboje naredi človeka. Zato pa le kar brez skrbi bodi zdrav in vesel osat, dokler življenje ne

bo posnelo raz Tebe vsega bodičevja in boš le morala postati kaj drugega. Pomisli samo, kaj bi bilo, če bi bil na svetu sam osat! Tako-le tu pa tam enega se še da prenesti, ampak na splošno — Nak! — Le kmalu se zopet oglasi in obširnej! Lep pozdrav!

Listič. Nekoč je že bila ena iz Tvojega kraja pri nas, a je potem odšla. — Prav, da si prišla, le več moraš pisati drugič, da se bolje spoznava. Lepo, da si se tudi oklenila orliške organizacije in da vabiš tudi druge. Veliko socialno delo vršiš, ako onim, ki ne znajo sami presoditi, pomagaš v dobro društvo. — Seveda pa mi moraš drugič tudi o sebi kaj pisati! Dotlej pa: Bog živi!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Koline. Po mestih in večjih krajih se rabi največ govejega in telečjega mesa, v kmet-skih gospodinjstvih pa pride bolj v poštev svinjina. Zato si vsaka gospodinja že spomladi preskrbi prašičke, katere skozi poletje krmi z najbolj pustimi zelišči; primeša jim le malo oblude. V jeseni prične prašičkom pokladati redilnejšo hrano in so navadno do Božiča spitan.

Svinjsko meso uživamo kuhano ali pečeno, pa tudi sirovo, če je dobro prekajeno. Opozarjamo pa, da je uživanje sirovega svinjskega mesa zelo nevarno, ker žive včasih med vlakenci skriti majhni, prostemu očesu nevidni črvički. Použiti se v človeku izpremene v prav nevarno glisto, ki ji pravimo »trakulja«. Za kuho so najprimernejši deli: glava, noge in rebra. Pečenko pripravljamo z vratnika (šinek) in ledvične pečenke (ribice). Najboljši deli: pleče, gnjat in krača so prekajeni kot »šunka« zdrava in redilna hrana ter tudi veliko zaleže, ker se shrani prav dolgo, če je dobro prekajena. Ker je torej svinjina velike važnosti, zlasti za kmet-sko gospodinjstvo, mora vsaka gospodinja vedeti, kako se koljeje prašiči, kako je treba meso soliti, prekajevati in shranjevati.

Najprimernejši čas za klanje pitanih prašičev je mesec december in januar, ko nastopi oster mraz. V mrazu se meso ne pokvari tako hitro, pa se tudi prekadi bolje.

Vsaka gospodinja naj gleda, da si pravčasno preskrbi za klanje izkušnega mesarja. Posodo, ki se je ob takih prilikah mnogo potrebuje in orodje, preskrbi gospodinja že prejšnji dan; prav tako tudi čiste kuhinjske čunje za prijetanje mesa, riž, kašo, sol, limone in razne dišave.

Žival, ki je namenjena za klanje, krmimo zadnja dva dni samo z mlekom, ker se potem čreva laže in hitreje očistijo. Kri zaklane živali ujamemo v plitvo posodo. Ker se rada strdi, ji dodamo pol žlice soli in par

kapljic kisa ter pridno mešamo, dokler je gorka.

Ko je žival mrtva, se tako položi v nalašč zato pripravljeno posodo, potrese s kolofonijo in polije s kropom. Omavžano (ogarano) obesimo za zadnje noge na pripravljen prostor, da se drobovje lepo odstrani, odteče in meso ohladi.

Pri čiščenju črev in drobovine je prav posebno gledati na snago. Čreva izplakujemo z mrzlo ali mlačno vodo (nikoli z vročo). Črevesne sluznice najhitreje odstranimo, ako čreva drgnemo s soljo. Neprijeten duh odstranimo črevam, če jih pustimo dobro ur v mrzli vodi, v kateri smo raztopili par noževih konic salicila. Tanka, gladka čreva rabimo za mesene klobase, debela, nagubana pa za krvave in jetrne klobase. Nadev za krvave in jetrne klobase pripravi vsaka gospodinja po svojem okusu. Te klobase je treba malo prekuhati. Drže se le nekaj dni, in še tedaj le v kolikor mogoče mrzlem prostoru. Nadev za mesene klobase, če hočemo, da so okusne, moramo pripraviti prav skrbno. Za te klobase vzamemo mastno trebušno meso in z glave. Meso kolikor mogoče drobno sesekamo, primešamo soli, popra, 1 dkg solitra in česno ve vode.

Drugi dan je meso že čisto ohlajeno in ga je treba nasoliti. Posoda, v katero vložimo nasoljeno meso, mora biti čista. Dobro je, če ima čep, da se slana voda večkrat odtoči in zopet polije po mesu.

Zelo enostaven pa preizkušen način soljenja je sledeči: Za 20 kg mesa se vzame 2 kg soli, 4 dkg solitra in žlica stolčnega sladkorja. Od dišav pridenemo 2 dkg stolčnega popra, brinjevih jagod, majeronovih plev, timijan, lovorovo listje, drobno zrezane čebule in česna, 3 dkg korijandra in 3 dkg kumine. S to zmesjo drgnemo meso toliko časa, da postane vlažno. Nato se meso vloži v kad, kateri smo prej potrosili dno s soljo. Večje kose denemo na dno. Ko je ena vrsta mesa naložena, se potrosi zopet s soljo. Prav tako se napravi z nadaljnjimi vrstami mesa. Napolnjeno posodo je skrbno pokriti z čistimi deskami in malo obtežiti s kamenjem. Drugi dan zavremo v 2 litra vode $\frac{1}{2}$ kg soli, 1 dkg solitra in žlico sladkorja. Ko se ta voda popolnoma ohladi, jo vlijemo na meso. Tako pustimo meso 3—6 tednov. Med tem časom se meso enkrat preloži, pri čepu pa voda odcedi in polije iznova po mesu, najbolje vsak drugi dan. Manjše kose vzamemo iz slanice že po treh tednih, jih umijemo in obesimo v dim.

Po nekod se drže še stare navade, da meso nasole, ga puste par dni na kupu in nato obesijo v dim. Da se prehitro ne pokvari, ga puste v dimu tako dolgo, da se čisto izsuši. Tako meso je brez okusa in zelo težko prebavljivo.

Ko vzamemo meso iz slanice, ga umijemo in obrišemo ter šele osušenega obesimo v dim. Večje kose pustimo v dimu 4—6 tednov,

manjše 14 dni. Ako nimamo za prekahevanje mesa primerne sušilnice, smo primorani meso prekahevat v kuhinji. V tem času naj vsaka gospodinja kuri le s takim kurivom, ki da veliko in dobrega dima. Ko se neha kaditi, se okna in vrata odpro, da se meso dobro prezrači. To je storiti dva- do trikrat na dan.

Prekajeno meso hranimo v hladni, zračni shrambi. Tudi v sobne peči, ki se čez leto ne kurijo, ga ponekod shranjujejo. V tem primeru zavijemo kose mesa v papir in jih naložimo v odprtino, kjer navadno kurimo. Gospodinja naj meso, kjerkoli je spravljeno, večkrat pregleda in porabi najprej tisti kos, kjer se je pojavila gniloba ali črvi.

Jedilni listi.

I. Jetrna juha (Vigred št. 12, l. 1927), prašičja pečenka (ribica) v mrežici, pečen krompir (Vigred št. 12, l. 1927), zeljna solata, pecivo, čaj z limono.

II. Kostna juha z ocvrtimi žemelnjimi rezinami (Vigred št. 8, l. 1927), pečena kokoš, gos ali raca, mešana solata (Vigred št. 5, l. 1927), češplje (Vigred št. 12, l. 1927), pecivo, črna kava.

III. Mesna juha z rezanci, goveje meso, pražen krompir, jabolčni kompot (Vigred št. 12, l. 1927), pecivo, čaj.

Prašičja pečenka v mrežici. Prašičjo ribico nadrgni s soljo in dišavami, obloži z nekaj košički limone in s par vršički zeleneega peteršilja. Nato zavij ribico v mrežo (pečico) ter jo peci kakor druge pečenke. Med pečenjem jo zalij večkrat s pečenkinim sokom ali z juho. Pečenka naj bo lepo rumena in dobro prepečena. Mrežica se ne sme ožgati ali strgati. Ko je pečenka gotova, jo razreži, naloži na krožnik in polij s sokom.

Rozinova potica. Testo napravi kakor za orehovo potico (Vigred št. 4, l. 1928). Nadev: ¼ litra kisle ali topljene smetane, 1 jajce, 3 žlice stolčeneega sladkorja, cimet, vanilin sladkor, zrezane limonove lupine dobro zmešaj. Testo razvaljaj precej tanko, ga pomaži enakomerno s tem nadevom, potresi pol kilograma zbranih in opranih rozin po njem ter zvij precej trdno, da ne bo potica luknjičasta. Ko vzide, jo pomaži po vrhu z raztepenim jajcem in peci približno eno uro.

Preprosti piškoti. Tri žlice stolčeneega sladkorja, 3 žlice goste kis'e smetane, 1 jajce in noževo konico jelenove soli mešaj, da naraste. Dodaj toliko moke, da dobiš mehko testo. Testo pokrij in ga pusti stati par ur. Nato ga razvaljaj in izreži poljubne oblike. Polagaj jih na vročo, ne namazano pekačo.

Meden kruh. V četrt litra toplega mleka raztopi 5 žlic medu in dobro mešaj, da se med razpusti. Prideni za noževo konico cimeta, stolčeneega janeža, pol kavne žlice pecilnega praška in toliko moke, da napraviš prav mehko testo. Testo deni v namazano pekačo in peci dobre pol ure.

Orehove rezine. Dva rumenjaka, 3 žlice presnega masla, 3 žlice sladkorja, nastrgane limonove lupine, noževo konico pecilnega praška mešaj, da dobro naraste. Nato vmešaj 3 žlice moke, četrt litra zm'etih ali stolčeneih orehov in trd sneg dveh beljakov. Deni testo v namazano pekačo in peci v srednje vroči pečici. Ko se ohladi, razreži na rezine za prst debele.

Sadni punč (preprosta pijača za božični večer). V pol litra vode raztopi ¼ kg sladkorja, dodaj 1 liter dobrega sadjevca in prištavi pokrito k ognju. Ko zavre, pridene še 3 žlice ruma in takoj odstavi. Punč postavi na mizo v loncu, v katerem ga kuhaš. Podštaviš seveda krožnik. Lonec ovij z belim papirjem, preveži s trakom ter okrog zatakni drobne smrekove vejice. V skodelice nalivaj punč z zajemalko.

Limonin punč. Od ene limone prav fino obrezane lupine zavri v četrt litra vode in takoj precedi. Prideni ¼ kg sladkorja, 1 liter precejenega čaja, sok ene limone, četrt litra dobrega sadjevca ter postavi na ogenj. Ko zavre, postavi takoj na mizo.

Higiena v domu.

Odgovori in vprašanja.

Dr. J. M.

Grad Boštajn. Kakor razvidim iz Vašega pisma, v katerem vidim toliko trpljenja — gre tu za bolezen globljšega vzroka. Oči in ušesa to sta dva važna organa in od njihovega zdravlja zavisi res dobra volja v veliki meri. Toda ne obupavajte! Ne more se sicer tu takoj pomagati, morda bo to še dolgo trajalo v ušesih in glavobol tudi, vendar ni obupati. Znan mi je podoben slučaj, ki smo ga zdravili z vsemi nam znanimi sredstvi, toda zaman. Čez leta pa je prešel glavobol in dotična oseba je postala vsled svojih bolečin zelo utrjena v svoji volji. Pyramidon, ali Veramon pa je poskusite po malem in previdno. Ogibajte se vsega, kar veste, da Vam škoduje, ne bodite na solncu z golo glavo, ne delajte težkih del, ki Vam škodujejo. Če bi se pa kedaj mogli, le obrnite se še na specialista za ušesa; če se bo potrudil, bo šlo, seveda ne takoj, vsaj malo bolje bo pa le.

Vzrok glavobola je, kakor razumem iz Vašega pisma, vendar le v spremembah notranjosti ušnega organa. Če se pa preveč dela, pa še zdravega človeka včasih glava boli, kaj šele bolnega. Tudi izguba ravnotežja je v zvezi z gori označenimi spremembami v no-

tranjosti ušnega organa, tzv. labirinta, bržkone.

Kar se tiče obširnega pisma nič ne zamerim in še rad vidim, da je vse natančno razloženo, ker tako lažje odgovarjam.

Bolečine v križu ob času periode pa lajšajte s tem, da se vležete in se grejete. Tiste dneve ostanite v postelji, nikdo Vam ne bo zameril.

Zg. Tuninj. Nič ne obupajte! Iz Vašega pisma izprevidim, da bo bolje in da se bo sčasoma Vaše stanje spremenilo. Seveda treba potrpljenja. V prejšnji številki Vigredi je ena rubrika, ki je za Vas.

Kupljenik. Boh. Bela. Vaša kožna bolezen ni nalezljiva. To ima marsikateri in si nič ne beli glave radi nje, tudi ne izgublja veselja do življenja radi tega — nasprotno: ko pride solnce, se solnči, kar se more. Seveda so mazila draga. Svetujem Vam, da si poiščete kak kraj doma, kjer se boste lahko solnčili poleti zunaj, pozimi v sobi. Začnite se solnčiti s 15 minutami, in sicer najprvo samo noge. Drugi dan 20 minut, noge in roke. Tretji dan 2 krat po 20 minut, četrti dan 3 krat po 20 minut itd. Seveda bi bilo dobro, vedno večji del kože solncu izpostaviti. Ležati pa morate pri tem na deski, ki je od solnca ogreta, da se ne prehladite. Zunaj je to treba začeti v maju, ko je solnce že toplo, ne v jeseni. Taka kožna bolezen se s solncem jako dobro pozdravi in je dobro, čim bolj se solncu izpostavlja. Čim prenehate, se rada ponovi. Če pričnete sedaj, morate biti previdni in v sobi, ki je od solnca topla. To seveda vse, če zdravil ne morete kupovati. Solnce je za to nedolžno bolezen res najcenejše in najboljše.

Učiteljica iz Prekmurja. Vaše uho je treba bržkone izprati in kakor se mi zdi, bo s tem vse v redu. To seveda naredi le zdravnik.

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Novo diplomu je omislila Orliška. Osnutek zanjo je napravil — lahko rečemo — orlovski slikar p. Ladislav. Pomen ima ta diploma v prvi vrsti za Orlico zmagalko, oziroma krožek, ki si jo je priboril v tekmah, v drugi vrsti pa za vse sestre.

Zmagala je Orlica v tekmii za telesno kulturo, izvežbanost in izpopolnjenje, zmagala pa tudi v duhovnem in duševnem oziru. Simbol Orlice-zmagovalke na duhovnem polju, polju kulture srca in duha je označen v krožni sliki: Glavo ima dvignjeno, oči uprte v križ, ker se zaveda, da je njena zmaga le v križu; da mora prezirati posvetno čast in slavo, ako hoče priti do zmage na duhovnem polju. — V kotu diplome vidimo Orlice, ki hite gledat diplomo-odlikovanje. Prva s prstom kaže na besedilo in čita, druga ji slede vse radovedne. Muza pa, pravična muza, ki drži v desnici sliko, simbol Orlice, v levici pa visoko dvignjeno zrcalo, jim govori: »Pravično je sicer odlikovanje zmagovalke in posnemajte jo! Toda vaš vzor, zrcalo, v katerem se ogledujete, pa naj bo Orlica (krožek), ki stremi po zmagi kulture srca in duha, po zmagi in odlikovanju na duhovnem in duševnem polju!« — Muza ima s pajčolanom zastrte oči, ker je muza pravice, ki ji gre pri odlikovanju le za stvar in ne za osebo. Oblečena je v trobarvno obleko: beo-modro-rdečo, ker je slovenska muza, muza slovenskih Orlic. — Žrtvenik na katerem se zažiga kadilo, govori: »Čast komur čast!« — Palma je simbol zmage, lovor simbol časti. — Dim z žrtvenika se dviga za sliko simbola, ker prva je čednost krepost, potem šele sledi čast in priznanje. Orlice so oblečene v belo obleko, znak deklishe nedolžnosti.

Nova diploma bo v kras vsakemu prosvetnemu in orlovskemu domu. Stalna vrednost je temu odlikovanju. Da bi ga bil deležen vsak krožek! — Tudi pohvalna pisma so nova.

Snov za tekme v letu 1929 izide v decembru. Krožki naj jo pravočasno naroče, da knjižic ne zmanjka. — Naj zavednost slovenskih deklet prav vse članice spodbuja k čim večji pridnosti v plemenitem tekmovanju! Tudi nova diploma je kaj primeren nagib, na delo torej!

Občni zbor Slov. orliške zveze je bil 14. oktobra ob 9. dopoldne v zeleni dvorani hotela »Union«. Navzočih je bilo okoli 100 zastopnic krožkov, ki so z zanimanjem poslušale poročila odbornic predsedstva ter jim z zahvalo izglasovale absolutorij. Globoko ginjene so bile vse navzoče, ko je tajnica prečitala poslovilno pismo predsednice s. Pavle Meliharjeve, ki ji bolezen ne dopušča nadaljnega sodelovanja pri organizaciji, s katero

je zrastle v delu. Organizacija in vse članstvo ji izreka iskreno zahvalo za dosedanje delo in ji želi, da se prav kmalu okrepljena in čila zopet povrne v našo sredo.

Predsedstvo je bilo izvoljeno staro; na novo je prišla vanj s. Anica Hiršmanova. Z veseljem nastopa predsedstvo novo poslovno leto in prosi vse edinice za marljivo in složno sodelovanje v povzdig lepe ženske organizacije in v blagor slovenskemu ženstvu.

L. 1929 v Prago! Še polovico leta in šle bomo. Sestre, mislite na to pri vsaki priliki! Vpošljite prvi obrok takoj! Omislite si novi kroj! Naročite ga takoj, da boste deležne na občnem zboru naznanjenih ugodnosti! Vežbajte vaje vedno in neumorno! Pripravljajte se z vso vnemo na mednarodne tekme, da poneseemo sloves slovenskega orlišstva med naše severne brate in sestre! — Bog živi!

Opozarjamo na današnje priloženo vabilo na naročbo in zlasti na lepe književne nagrade! Na delo za naš edini ženski list!

Darujte za Vigredin tiskovni sklad!

Sestre sestram.

Spominski šopek na prerani grob Micike Kokoletove iz Loga pod Sv. Goro. Tam doli pod Sv. Goro doné zvonovi in naznanjajo žalostno novico: »Micike ni več.« Bila si kot bel cvet. Pomlad je bila v tebi, jeseni in usihanja pa ni bilo. Obvarovana pred slano, — nedotaknjen je ostal tvoj kelih. Pomlad življenja se ti je smehljala, čas upov, idealov, hrepenjenja. Tudi ti si nosila v svojem srcu upe, gojila si nade — pa je prišlo drugače. Nenadoma ti je zastavila pot božja poslanka. Morala si se kloniti, dalje nisi mogla. Zastalo je tvoje srce. Luč je ugasnila. Dala si slovo vsemu zemskemu. Našla si cilj, nič ti ne bo več vznemirjalo srca. Našla si uteho, — mir! ... Nisi se bala umreti; Tvoje besede, ko si prejela sv. popotnico: »Sedaj se pa ne bojim umreti!«

Tvoje lepo življenje je bilo vzpodbuda vsem dekletom. Bila si zvesta družabnica Marijine družbe in častilka Matere božje. Najljubša, če tudi tako strma in dolga ti je bila pot na Sv. Goro k Mariji. Saj si tudi zapustila ozaljšano s cvetnim vencem, katerega so zvile tvoje roke.

Jesen je, ko si nas zapustila, a cvetja na tvojem spremstvu v večni dom — je bilo mnogo. Pokrile smo ti rano gomilo z nebroy cvetkami in venci. Zastava Mar. družbe z žalnim trakom se ti je poklonila, dekleta so zapele žalostinko.

Ostane nam spomin na Te, ljuba Micika, neizbrisno zapisan v srcu. Večni Ti mir!

Frančá S.

D R O B I Ž

Naš tolmač.

metoda: način pouka;

projekt: načrt;

surogat: nadomestilo;

triumf: zmagoslavje;

center: središče;

struktura: ustroj;

bankerot: polom;

decenij: desetletje;

fundament: temelj;

elementarno: osnovno;

sekretarij: tajnik;

aktivnost: delavnost;

pasivnost: nedelavnost, brezbriznost;

akutno: ostro, razvneto, hitro mine;

kripta: podzemeljska cerkev;

kult: nega, češčenje, služba božja;

recidiv: povratek, n. pr. pri bolezni v prejšnje stanje;

recitirati: predčitati, prednašati.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, za mesečno prilogo 50 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Pavla Melihar.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Kazalo.

Božji otroci smo. Dr. p. Roman Tominec	1	Evangelij domovja . . . Francka Zupančič	197
Orlicam. Dr. A. B. Jeglič	25	Ponižnost in samozavest. O. S.	212
Molitev sedemnajstletne za mater. Dr. p. Roman Tominec	49	Zakaj se bojite, maloverni. Obmejni Slovenec	242
Ob božjem grobu. N. B.	73	Naša dolžnost. Ana Marija B.	245
Kakor brušena čaša, kakor roža skrivnostna. Dr. p. Roman Tominec	97	Zena in državno politično življenje. Ana M. B.	270
Mojemu Kralju belih in rdečih rož. Dr. p. Roman Tominec	121		
»Odkod to meni, da pride mati mojega Gospoda k meni?« Dr. p. Roman Tominec	145	Kultura in zgodovina.	
Bilanca dneva. Francka Zupančič	169	Oče me kregajo . . . Julka špur	10
Škofove besede slovenskim Orloom in Orlicam	193	Vstala je priroda . . . Jadranka	123
Neodposlano pismo. Dr. p. Roman Tominec	217	Slovensko deklet. Obmejni Slovenec	147, 171, 195
»Videl sem veliko množico . . . . .« Ana M. B.	241	Koroška umira	218
Pogled na staro leto. Francka Zupančič	265	Deset let svobode	266
		Mednarodna časopisna razstava v Kölnu. Dr. p. Roman Tominec	278
Marija v našem letu. Francka Zupančič	34		
Dobrota. Francka Zupančič	38	Umetnost.	
»Svoj mir vam dam«. Francka Zupančič	74	»Vigrednice«, na delo za Akademijo znanosti in umetnosti« ter za »Narodno galerijo«. Slavko Savinšek	8
Mati. Miriam	74	Slikarstvo pri Grkih in Rimljanih. Slavko Savinšek	31
Rože Mariji. Francka Zupančič	107	Starokrščansko in bizantinsko slikarstvo. Slavko Savinšek	99
Ob povzdigovanju. Velika solza	154		
Vrnile smo se v kraje naše mladosti. Zofka Vivodova	220	Pripovedna vsebina.	
Ave Marija. Francka Zupančič	246	Jožef, zvesti, ben David. H. Brey-Pavla M.	4, 28, 55, 75, 103, 125, 150, 172, 203, 220, 246, 272
Mladost. Francka Zupančič	253	Dekle. Sestra Pavla	9
		Preko vseh ovir . . . A. Lebar	11, 35, 62, 82, 109, 131, 157, 182, 199, 228, 255, 280
Vzgoja.		Mama, o mama . . . Tadeja	52
Večerni razgovori pri gospe Eli. Dr. p. Roman Tominec	2, 26, 98, 146	Rožni venec. Snežniška	53
Kaj mora deklet vedeti o oliki. Rožanka	20, 45, 70, 94, 119	Kadar ti bo hudo . . . C. V.	54
Tihne misli	15	Tebi, moje zašlo solnce! Sestra Ljudmila	58
Novoletni pozdrav Orlicam. Sestra, Sv. Jurij ob Ščavnici	22	Materina povest. Lojze Golobič	59
Povej mi, s kom občuješ . . . Fr. P.	22	Spomin na kmečko mater. Trboveljčanka	62
Prolog z epiogom. Dr. V. K.	46	V bolnišnici. Tadeja	64
Naše poslanstvo. Vita	50	Spokornica Tina. Francka Zupančič	78
Mati biti. Francka Zupančič	54	V maju. Tadeja	102
Materin dan. Dragica Rostohar	71	Kraljica majnika. Francka Zupančič	112
Pedagogika - vzgojeslovje. M. Rožnikova	93	Breza na Telovo. Francka Zupančič	135
Pismo o možitvi. Iks.	94	Iz popotne torbe. A. B.	155
Gozdič je že zelen . . . Francka Zupančič	112	Planika. Francka Zupančič	162
Lastnosti matere vzgojiteljice. Minka Rožnikova	118	Škarje hudičkov. M. B. Šk. L.	177
Dvoje evangelijev. O. S.	122	V juniju. Tadeja	179
Lastnosti dobre vzgojiteljice. Minka Rožnikova	141	V čaru poletne noči. Francka Zupančič	180
Večerne misli. Marjanka	149	Srečanje. Miriam	199
Sreča. Mir	161	Žalostne deklice. Marjanka	207
Misel. Sestra Ljudmila	162	Velo listje. Francka Zupančič	226
Vzgojeslovje. Minka Rožnikova	167, 211, 233, 262	Utrinek. Lojzka H.	244
Duševna vzgoja. Minka Rožnikova	189	Odšli so . . . Snežniška	252
Beg pred trpljenjem. O. S.	170	Njene solze. Snežniška	254
		Če bi bila zvezdica. Francka Zupančič	255

Posmrtnice.

Ob prerani smrti moje sošolke. Tinca	15
Moji majki — v spomin ob obletnici. Franca Zupančič	51
Sestri Kristini v spomin. Francelj	123
Našemu duhovnemu voditelju v spomin	124
M. Kristini v spomin. Učiteljica	129

Pesmi.

Tvoj božič. M. Elizabeta	3
Novoletna. Slavko Savinšek	3
Kristus — Kralj kraljev. P. Krizostom	9
Svetonočna uspavanka. Stana	9
Ob jaslicah. Lojzka H.	14
Pred nami. Mira	14
Hrepenenje k Bogu. Ksaver Meško.	14
Detje božje spi . . . . . P. Krizostom	15
Božična. Iva	15
Lilija Agneza — krvava roža. P. Krizostom	27
O, ti si meni kakor vijoline plač. Slavko Savinšek	33
Mojškra. Vaclav Winkler	33
Tebi boleest! H. Brey - Sl. Savinšek	38
Kupila si je svečo. P. Krizostom	38
Prve sanje v tujini. Velika solza	50
Mati vseh mater. P. Krizostom	51
Sveto znamenje. M. Elizabeta	55
O, kdo te ume? Sl. Savinšek	59
Pomlad. Mira	74
Pomladni dih. Franjo Neubauer	78
Pomladna misel. Marjanka	78
Pomladni pozdrav. Fr. Neubauer	86
Nedoležni. Silvija Sardenko	99
Majski klici: Franjo Neubauer	
Pridi nevesta!	
Majski rozi.	
Škrjanček sem	101
Cvetje trgala je zate. M. Elizabeta	102
Prihod pomladi. P. Krizostom	108
Junjske rože. M. Elizabeta	123
Pogovor s solncem. Veronika	129
Bogu. Ksaver Meško	154
Moj majnik. Cvetana	157
Beseda samo. H. Brey-Sl. Savinšek	157
Topoli. Cvetana	161
Kadar stopi mrak med nas. Sl. Savinšek	162
Iz »Pesmi v dveh«. Anton Boštele	176
Jesenska nevihta. Likovič Joža	179
Dan veselja. Franjo Neubauer	180
Belo jutro. Franjo Neubauer	181
V višave! Franjo Neubauer	197
Pred mano. . . . . Lojzka H.	197
Mladost. Anton Boštele	199
O polnoči. Slavko Savinšek	202
Od Luč do Solčave. Anton Boštele	206
Jutranje pismo. Slavko Savinšek	207
Kraljica presvetega rožnega venca. P. Krizostom	218
Starka misli. Vaclav Winkler	219
Daleč nekje . . . . . Mira	220
Lokve. Vaclav Winkler	225
Moji pozdravi. Franjo Neubauer	227
Kot nekdanj. Anton Boštele	227
V Bohinju. A. Boštele	227

Otožnost. A. Boštele	227
Vsi sveti. P. Evstahij	242
Verne duše. P. Evstahij	242
Novemberska. Mira	251
Na dragem grobu. Franjo Neubauer	252
Dve palmi. Anton Boštele	254
Iz »Pesmi v dveh«. Anton Boštele	255
Slovenske mladenke mili domovini. P. Evstahij	266
Pod tujim jarmom. P. Evstahij	270
Pozdrav vsem Slovanom. P. Evstahij	272
Pozdrav vsem Slovincem. P. Evstahij	278
Ljubezen. Dragica Rostoharjeva	278
Ti v srcu mi živiš! Franjo Neubauer	279
Ubogi duši. Mira	280
Katoliški cerkvi pozdrav. P. Evstahij	284

Rožni dom.

Na sveti večer. Francka G.	16
Cas je zlato. Francka G.	39
Kako je Stana servirala na Materinski dan. Francka G.	65
Veliki teden v Rožnem domu. Francka G.	86
Ob pripravi na najlepši dan. Francka G.	114
Pismo bratu-vojaku. Francka G.	136
Petje v Rožnem domu. Francka G.	163
Kako navajamo najmanjše na snago? Francka G.	184
Kadar perejo . . . . . Francka G.	208
Stana-vrtnarica. Francka G.	231
List iz dnevnika. Francka G.	259
Kako naj hranimo knjige? Francka G.	284

Gospodinjstvo.

Gospodinjstvo. 19, 42, 68, 90, 116, 138, 165, 187, 210, 234, 261, ...	287
Jedilni listi. 19, 43, 68, 90, 117, 139, 165, 188, 210, 235, 261, ...	288
Naš vrt . . . . . 70, 117, ...	165
Praktični nasveti. 45, 69, 91, 140, 166, 188, ...	235
Zdravstvo. 20, 43, 69, 91, 117, 166, 235, ...	288

Od srca do srca.

Odgovori na pisma. 16, 39, 67, 88, 115, 164, 185, 209, 232, 259, ...	285
--	-----

Organizacija.

Sestre sestram. . . . . 23, 46, 95, 119, 142, 239, 263, ...	290
Iz orliške centrale. 23, 47, 120, 142, 190, 214, 239, 263, ...	289

Okno v svet.

Kako je drugod. . . . . 19, 42, 89, 168, ...	216
--	-----

Drobiž.

Naš tolmač. 23, 48, 72, 96, 143, 168, 192, 216, 239, 263, ...	290
Uredniška molčečnost. 24, 48, 72, 96, 143, 168, 192, 240, ...	264
Ocene knjig . . . . . 24, 72, 144, 216, 240, ...	264
Drobne vesti	144

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

**Kolinsko
cikorijo,**

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

**Vzajemni
zavarovalnici**

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg šte. 33

Nova založba

F. Z. Z. O. Z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEREOTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kamen-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor; plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku, ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako snežno-belo perilo, mora uporabljati samo najboljša pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo „Gazela“-milo.

GAZELA MILO